

Bert en Bram

Chr. van Abkoude

bron

Chr. van Abkoude, *Bert en Bram*. Met illustraties van A. Rünckel. Kluitman, Alkmaar z.j. [ca. 1920]
(vierde druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/abko001bert03_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m.

..... dat ze samen over de straat rolden. (Blz. 20.)

Eerste hoofdstuk.

Een valsche beschuldiging.

Bert het twaalfjarig zoontje van schoenmaker Hak, was een alleraardigste jongen. Zijn koolzwarte oogen schitterden van gultigheid, z'n mond lachte vóór hij 't zelf wist en z'n heele voorkomen maakte zoo'n prettigen indruk, dat je hem dadelijk wel een aardigen vent zoudt gevonden hebben. Hij had een goed en rechtschape karakter, was onder de dorpsjongens, op een enkele na, algemeen bemind, toonde medelijden met armen en zwakken, en tòch... hij was de grootste bengel van het dorp. Niet, dat hij meedeed aan laffe plagerijen of baldadigheid, maar Bert had een onbedwingbaren lust tot grappen maken en guitenstukjes uithalen, en dat bezorgde hem

diwijls veel onaangenaamheden. Hij woonde te B., een dorpje in de nabijheid van Rotterdam; in de dorpsstraat hield zijn vader, Pieter Hak, een klein schoenwinkeltje. Verder bestond het gezin uit: Berts moeder en zijn zuster Lena.

Op een zonnigen morgen in Mei stapte Bert z'n vaders schoenwinkel uit, liep één deur verder, en keek voor buurmans huis naar het dakkamertje, waarvan het venster hoog-open stond. Bert zag niemand, daarom liep hij wat achterwaarts, zette zijn handen aan den mond en riep luid:

‘Bram! Bram!! Ga je meéééé?’

Voor 't open venster verscheen een jongenshoofd, waarvan de eigenaar niet veel ouder dan Bert was.

‘Ja, ik kom!’ was 't antwoord van Bram en in drie tellen was hij bij zijn makker.

Zooals ze daar samen door de dorpsstraat liepen, de armen over elkaars schouder geslagen, leken ze een paar jolige snuiters, zooals je ze wel eens op een plaatje ziet. Bert en Bram, die namen waren onafscheidelijk; was er in het dorp een guitenstreekje uitgehaald en vroeg men naar de daders, steeds luidde 't antwoord: Bert en Bram! Maar was er ook aan oude en zwakke menschen een dienst bewezen, waren hulpeloze dieren tegen

wreedheid en plagerij beschermd, ook dan kon men er bijna zeker van zijn, dat Bert en

Bram er bij betrokken waren.

Ze kwamen nu dicht bij de school, een van die gebrekkige en ouderwetsche instellingen, waar nog plak en roede gehanteerd werden, toen men in de steden reeds moderne scholen had opgericht.

De dorpsmeester was ook niet zoo heel jong meer, bovendien was de man in alles zeer ouderwetsch. In de school vertoonde hij zich altijd in een lange jas, met koorden dichtgebonden, die de menschen een ‘chamber-

cloak' of 'sjamberloek' noemen, daarbij droeg hij een verschoten zwart kalotje op het hoofd, waaraan een kwastje bengelde, dat óók betere dagen had gekend.

En meestal was meester Landreus vergezeld van zijn lange Goudsche pijp. Bijzonder vriendelijk was de man niet, er lag altijd een eenigszins norsche trek om zijn lippen, wat misschien wel kwam, doordat hij heel veel verdriet had gehad.

De orde in school werd op ouderwetsche manier gehandhaafd door de plak, het algemeene en gevreesde tuchtmiddel der oud-hollandsche schoolmeesters. De school zelve bestond uit één langwerpige vierkant lokaal, met lange rijen banken, waarin zeven kinderen naast elkander een plaats vonden. Vóór de klasse stond meesters groote lessenaar, waarop een inktkoker, een tabakspot, een pen en een potlood. Van versiering van 't lokaal was geen sprake, er hingen drie platen voor het aanschouwings-onderwijs, een rooster van werkzaamheden en een oude almanak. Er waren ongeveer honderd kinderen, die door meester Landreus onderwezen werden, en in welk ambt hij door een jongeren onderwijzer, Flotting genaamd, werd terzijde gestaan.

Op denzelfden morgen, dat Bert en Bram zoo

broederlijk naast elkander naar school gingen kreeg meester Landreus bericht, dat z'n onderwijzer dien morgen wegens familie-omstandigheden niet kon komen. Mopperend over die onwelkome tijding, maar eindelijk zich schikkend in het onvermijdelijke, nam hij de krant op en verdiepte zich in de berichten.

‘Geef me nog een kop thee, Marie!’ zei hij tot z'n dochter, z'n eenige huisgenoot.

‘Alstublieft Va!’ zei het twaalfjarig kind, dat al een heel handig huishoudstertje bleek te zijn.

‘Maar denkt u om uw tijd? 't Is tien minuten voor négen!’

‘Jawel, jawel,’ bromde meester, en las verder.

't Was een vâste gewoonte van meester Landreus, om preciès negen uur de school binnen te komen, en van die gewoonte week hij nóóit af.

‘Kan ik de sleutel van de school meegeven Va?’ vroeg Marie. ‘Er is een meisje om gekomen.’

‘Geef maar mee,’ bromde meester Landreus, zonder op of om te zien.

De sleutel werd oudergewoonte gegeven, en de kinderen konden naar binnen gaan. Ook Bert en Bram waren er al, maar tot hun verwondering bleef de onderwijzer, die anders toezicht hield, weg en ook meester Landreus verscheen niet.

Deze schoone gelegenheid wilden Bert en Bram niet laten passeeren, zonder er gebruik van te maken en onmiddellijk stelden ze hunne kameraads voor, een spelletje krijgertje te spelen in het nu onbewaakte lokaal. Dat was naar den zin der jongens!

‘Vooruit dan!’ riep Bert. ‘Ik ben 'm.’ En daar begon het lieve leven.

Tusschen de banken vlogen de jolige pretmakers van den eenen hoek naar den anderen. Bert deed zijn uiterste best. Maar inplaats van door de gangpaden te loopen, sprong hij over twee, drie banken tegelijk en bereikte zijn slachtoffers spoediger, dan zij hem konden ontvluchten. Zijn voorbeeld werd spoedig gevolgd en in twee tellen was het gevechtsterrein op de banken verplaatst. Het ging er dol toe! Tik! daar had Kees van den molenaar Bert weer te pakken, die nu op zijn beurt zijn onafscheidelijken vriend Bram achterna zette. Bram wipte van de eene bank op de andere, nu sprong hij van de eerste rij banken op de tweede over, maar Bert, die hem juist op dat gedeelte ontmoeten wilde, draaide zich snel om, sprong op meesters lessenaar en.....

‘Krak!’ ging het opeens.

Wat was dat?

Bert wist het al, vóór hij het zag.

Meesters lange pijp lag in twee stukken!! Dat zou een standje geven! Door den schrik hadden de jongens opeens hun spel gestaakt. Zwijgend keken zij naar Bert, die peinzend naar de noodlottige pijp staarde.

‘Wat nu?’ vroeg Bert, de jongens aanziende.

‘Stop de pijp weg,’ zei Kees.

‘Dat zou flauw zijn,’ meende Bert.

‘Zeg dan alles eerlijk,’ stelde Bram voor.

‘Heel goed,’ vond Bert. ‘Maar láter - nú mag de meester er niets van bemerken. Let op! Ik neem dit lucifertje en doe het in 't gaatje van de pijpesteel, de gebroken helft schuif ik over 't andere eind van 't houtje en de pijp is weer klaar! Als je blijft!’

Niemand kon nu zien dat de pijp gebroken was, tenminste als je haar niet erg nauwkeurig bekeek. Heel voorzichtig legde Bert nu de lange pijp weer op de lessenaar en ging stilletjes op zijn plaats zitten. De jongens namen hun leien voor zich en gingen schijnbaar vól ijver aan het rekenen, maar in werkelijkheid zagen zij de komst van meester Landreus met vrees tegemoet. Meester was immers lang niet gemakkelijk en kon vreeselijk boos worden, en die pijp was hem altijd zoo dierbaar.

Daar ging de deur open!

Meester kwam binnen in een niet vroolijke stemming, nu hij vanmorgen alléén die honderd bengels moest regeeren.

Hij droeg een pak schriften en een rotting, uitsluitend voor de school bestemd. Meester ging naar de lessenaar, en ofschoon niemand der kinderen één woord sprak, gaf hij met den rotting zoo'n hevigen slag op den lessenaar, dat je 't wel in 't naaste dorp had kunnen hooren!

‘Stilte!’ beval hij luid.

Zoo mogelijk werd het dus nòg stiller dan stil.

Meester nam zijn pijp en stopte die.

Grenzelooze schrik der jongens.

Maar op het tooneeltje, dat nu volgde, hadden zij niet gerekend!

Meester Landreus, zwiĳgend, nam de pijp in den mond en trok even dóór.

‘Mmmmp!... mmmmp!! Wat mankeert die pijp nou?... mmp!!... mmmmp!!!... Wel sapperloot... mmmmp!! Drommelkaters! het ding zit verstoppt!’

De jongens bogen zich over hunne leien om het niet uit te gieren Bert kneep zijn neus dicht om zijn lachen niet te verraden.

Mmmmp! Verdraaid - blázen dan! Pfffff! Pfff! - Pffffffffff!!’

Bert had het verschrikkelijk benauwd. Zijn buurman Bram wist niet waar hij kruipen moest en de andere jongens drukten den neus tegen hunne leien van pret!

Aandachtig bekeek meester Landreus zijn pijp en eindelijk bemerkte hij het plekje, waar de twee helften door middel van het lucifertje aan elkander waren gefabriceerd. 't Kostte hem niet veel moeite, de twee stukken van elkander te scheiden.

De vroolijkheid in de klas verdween - een angstige spanning was er voor in de plaats gekomen.

Meester Landreus hield de gebroken pijp omhoog en met een stem als dreunende mokerslagen riep hij luid:

‘Wie heeft dat gedaan?’

Spannende stilte...

‘Wie heeft dat gedáán, vraag ik!’

Bert stond op...

‘Meester, ik wou - ik was, ziet u...’

‘Bertus Hak alzo! Hier komen!’

Bert kwam en ging voor meesters lessenaar staan.

‘Wie geeft jou permissie, aartsbengel, schrik van 't dorp, om mijn pijp te breken?’

‘Niemand, meester.’

‘En waarom heb jij die kinderachtige grap uitgehaald?’

‘Ik deed het niet exprès, meester, heusch niet. Ik ben wat wild geweest en toen is de pijp in twee stukken gevallen.’

‘Jawel, je bent een kwajongen, Bertus Hak. Er komt niets van je terecht. Honderdmaal heb ik het al gezegd, en nòg zeg ik het: als er van jullie wat terecht komt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken! Kom hier en ontvang je loon.’

Meester lei Bert over de knie en daar kreeg onze vriend eventjes voor vier duiten met den rotting!

De strafoefening was spoedig, en zéér naar den zin van Bert afgelopen, toen de meester er nog bijvoegde, dat Bert om twaalf uur moest schoolblijven om honderd maal te schrijven: *Ik mag een anders goed niet vernielen*. Dat was nu heelemaal niet naar den zin van Bert, die een zuur gezicht zette en achter meesters rug zijn tong uitstak. Die leelijke beweging werd door Tobias Kerkman gezien, een jongen, die door de anderen om zijn lafheid en valsheid werd gehaat en geschuwd. Tobias stak oogenblikkelijk den vinger op en zei:

‘Meester! Bert steekt zijn tong uit!’

‘Zoo!’ sprak Meester, ‘dan mag Tobias Kerk-

man ook schoolblijven, omdat hem volstrekt niets gevraagd wordt!’

Tobias keek leelijk op zijn neus, nu hij zelf de wrange vruchten plukte van zijn klikken. Hij nam zich echter in stilte voor, om zich op Bert te wreken.

Om twaalf uur, toen alle kinderen heengingen, bleven Bert en Tobias alleen in school. Meester ging even koffiedrinken en zou straks wel eens naar de bengels komen kijken.

Bert schreef zoo gauw mogelijk zijn strafregels af, terwijl Tobias zat te bedenken, op welke wijze hij Bert eens een poets zou spelen. Al spoedig had deze het werk af, bergde zijn lei en liep naar het bord, waar zijn naam met groote letters prijkte. Bert nam den doek, veegde met één haal zijn naam uit. En daarop was hij zoo vrij heen te gaan, zonder van Tobias eenige notitie te nemen. - Berts handelwijze scheen Tobias een idée te geven. Hij ging eveneens naar het bord, waarop meester pas de nieuwe sommen geschreven had, en veegde ze allen uit, zoodat er geen letter of cijfer meer te zien was.

Juist was hij hiermee gereed en had nauwelijks weer zijn bank bereikt, toen meester Landreus verscheen.

‘Waar is Bertus Hak?’ vroeg hij.

‘Weggelopen!’ zei Tobias. ‘Ik ben niet weggelopen, meester.’

‘Zoo!’ was 't norsche antwoord. Maar opeens bemerkte meester het schoongeveegde bord.

‘Wie heeft die sommen uitgeveegd?’

En Tobias, in de bank staande, zei lievig:

‘Dat heeft Bert gedaan, meester.’

Tweede hoofdstuk.

Wat er dien middag gebeurde.

Twee uur.

De onderwijzer trok aan de bel, keek op zijn horloge. De jongens en meisjes stormden naar binnen, duwend en dringend. De meester hief de hand op, commandeerde stilte. Spoedig was ieder op zijn plaats en een gonzend gepraat en gelach klonk in 't schoollokaal, tot de zijdeur openging en meester Landreus verscheen. Hij hield als gewoonlijk den rotting in de hand en bij de lessenaar gekomen, gaf hij daarop zoo'n geweldigen slàg, dat de kinderen van schrik haast uit de bank vielen.

't Was plotseling doodstil.

Meesters gezicht stond onheilspellend, de man scheen vreeselijk boos. En dat hadden de kinderen al gauw bemerkt. Ze hielden zich zoo stil als muisjes. Meester Landreus keek de jongens een oogenblik doordringend aan, en met een tweede hevigen slag op de lessenaar, sprak hij dreigend:

‘Bertus Hak! Hier komen!’

Verwonderd keek Bert op, hij begreep niet, wat er aan de hand was.

‘Bertus Hak! Hier komèn!’ en wéér kreeg de lessenaar een mep van heb-ik-jou-daar.

Bert stond op, ging onbevreesd naar den meester.

‘Kom jij eens hier, kwajongen! Weet je wel, wat jij bent?’

‘Jawel meester. Ik ben Bert Hak.’

‘Nee kwajongen, je bent een aap, een aap van een jongen, versta je?’

‘Jawel meester, ik versta u wel,’ zei Bert kalm.

De kinderen schoten in een lach.

‘Stilte’ riep de meester, en pats! daar kreeg de lessenaar weer een slag, dat de inkt uit den pot vloog.

‘Jij, ondeugende rekel, hebt weer de plak verdiend!’

‘De plak? Waarvoor, meester?’ vroeg Bert, die er niets van begreep.

‘Wou je ontkennen, aartsschelm? Wou jij soms ontkennen, dat je om twaalf uur de brutaliteit hebt gehad, om mijn sommen uit te vegen?’

‘De sommen - ik? Ik weet nergens van, meester.’

‘Dus nog liegen er bij? O tempora, o mores! Tobias Kerkman, hierkomen!’

Tobias kwam met 'n vuurrood hoofd.

‘Tobias Kerkman, wie heeft vanmorgen de sommen uitgeveegd?’

‘Hij, meester,’ zei Tobias, op Bert wijzend.

‘Dat 's niet waar, klikspaan!’ riep Bert, verontwaardigd over zulk een laster. ‘Ik heb alleen mijn naam weggeveegd, maar 'k heb de sommen niet aangeraakt.’

‘Nietwaar,’ vertelde Tobias, ‘nietwaar, meester. Hij heeft het heusch gedaan, heusch!’

‘Leugenaar!’ riep Bert. ‘Meester, d'r is niets van aan. Tobias is het laatste weggegaan, ik weet nergens van. Het is niet waar.’

‘Houd je mond, Bertus Hak. Steek je handen uit! Je krijgt de plak!’

‘Neen!’ schreeuwde Bert. ‘Ik heb het niet gedaan!’

‘Bertus Hak! Door je leugens wordt de straf slechts erger! Kom hier en steek je handen uit.’

‘Nooit!’ riep Bert, maar voor hij 't ontwijken kon, had meester hem met den stok een slag op den rug gegeven, die lang niet mis was. Verschrikt sprong hij op, en liep naar zijn bank terug. Maar dat had de meester niet bedoeld. Boos over de weerspanning van den jongen liep meester Landreus hem na, maar Bert liet zich niet zoo gauw vangen. Hij snelde tusschen de rijen banken door, terwijl de razende schoolmeester aan den anderen kant hem probeerde te grijpen, en wanneer deze de rij omliep, was Bert alweer aan het andere einde. Plotseling kwam Bert weer in het bereik van den stok, en pats! daar had hij een tweeden slag te pakken. Het deed hem geweldig zeer, en kokend van drift greep Bert snel een inktpot, smet dien naar 't hoofd van den woedenden man. De inktpot botste tegen diens kraag en bespatte zijn heele gezicht met inkt.

‘Drommelsche kwajongen, wil je nou hier komen!’ brulde hij, terwijl de inkt met straaltjes van zijn gezicht droop.

‘Neen, ik heb niets gedaan!’ riep Bert, en hij liep nòg harder.

De kinderen, eerst bevreesd voor meesters

woede, kregen nu schik in het niet alledaagsche tooneeltje en lachten hardop.

‘Houdt je mond!’ schreeuwde de meester en sloeg naar Bert.

Maar Bert ontweek snel.

Daar was hij bij de deur.

Een greep - een ruk... de deur vloog open en Bert rende de straat op.

Meester, razend van woede, hem na. Maar de man kon zoo gauw z'n vaart niet inhouden, holde eveneens de deur uit, en bonsde opeens zoo geweldig tegen den veldwachter aan, die juist voorbij kwam, dat ze samen over de straat rolden.

‘Ben je nou heelemaal razend geworden, meester?’ schreeuwde veldwachter Blok, terwijl hij met een pijnlijk gezicht overeind kroop.

‘Zoo'n.... zoo'n.... aap... kwajongen... bengel!’ hijgde meester, die met de beenen in de lucht te spartelen lag.

‘Ik waarschouw je, me niet te beleedigen, meester Ik ben geen kwajongen, geen aap en geen bengel, versta je me?’

‘Neen - ik - bedoel - die jongen - die aap van 'n Bert - die me daar wegloopt... de kwaje rekel.’

‘O, dat is iets anders,’ zei de veldwachter, het

stof van zijn uniform slaande. ‘En wat heeft die lieve jongen dan weer gedaan?’

‘Wat-ie gedaan heeft?’ hijgde de meester, die nu weer op beide beenen stond, ‘wat-ie gedaan heeft? Eerst heeft-ie me 'n ongeluk laten lopen, toen heeft-ie me bijna blind gegoooid en nou laat-ie me half doodvallen. Als er van dien jongen wat terecht komt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken!’

‘Wel, wat 'n rakker!’ zei de veldwachter. Maar je krijgt 'm wel, meester. Ik zou je nou raden, om je eerst maar eens flink te wasschen, want je ziet 'r uit als 'n Moriaan.’

Brommend en mopperend ging meester Landreus z'n huisdeur in.

Twee straten verder liep Bert in draf naar huis. Van de botsing tusschen meester Landreus en den veldwachter had hij door zijn haastigen vlucht niets bemerkt. Gejaagd snelde hij langs de huizen, 't huilen stond hem nader dan het lachen.

Daar was hij bij den schoenwinkel van zijn vader.

Tingling! ging het deurschelletje.

Baas Hak klopte een laars, keek verbaasd op.

‘Bert! Jij daar? Hoe komt dat?’

Bert wou spreken, maar ineens begon hij te huilen.

‘Dat 's vreemd,’ dacht Vader, en Moeder kwam op 't gehuil toeloopen.

‘Wat is er gebeurd jongen?’ vroeg ze.

‘t Huilen bedaarde, en nu vertelde Bert in stukken en brokken, hoe meester Landreus hem onrechtvaardig had beschuldigd en geslagen, dat die leelijke Tobias van alles de oorzaak was en dat hij de school was ontloopen. Van den inktpot durfde Bert niet spreken.

Vader en moeder waren zeer verontwaardigd over de driftige handelwijze van meester Landreus, maar tòch wou vader het niet zoo dadelijk gelooven.

‘We zullen de zaak onderzoeken, jongen,’ sprak hij. ‘En wée je gebeente, als je niet de waarheid hebt gesproken. Je kunt nu vanmiddag voor mij een paar boodschappen doen, want leegloopen mag je natuurlijk niet. Breng om te beginnen deze laarzen naar boer Driesens op de pachthoeve. Je kunt in een halfuurtje weer terug zijn. Vooruit!’

Bert nam de gerepareerde laarzen in de hand en ging op weg. Geen oogenblik was hem het gebeurde uit de gedachten. Van één ding had hij be-

rouw, namelijk van 't gooien met dien inktkoker. Dat had hij weer in zijn drift gedaan, ellendig toch, dat-ie zoo gauw driftig werd. Maar van 't wegloopen had hij geen spijt. Ik kon niet anders, dacht hij, moet ik me dan maar onrechtvaardig laten slaan? 't Is alles de schuld van dien laffen klikspaan, dien valschen Tobias. Als ik dat ventje eens onder mijn vuisten krijg, zal-die er van lusten, nou!

Zoo wandelde Bert het dorp uit, toen opeens zijn gedachten werden afgeleid door een tweetal jongens, die bij den wagen van een koopman in appelen stonden.

De koopman, een arme, oude Israëliet, belde bij het laatste huis van het dorp aan. 'Geef m'n appel, baas!' zei een der jongens.

't Kàn niet, jongens,' zei de arme koopman, 'k heb nog geen cent verdiend vandaag.'

'Zoo, ben je te gierig!' schold de andere jongen.

'We zullen je heele mand met appels in de sloot gooien!'

De jongens pakten samen de mand beet, tilden die snèl op....

Maar Bert had alles gehoord en gezien. Wel was de eene jongen veel grooter dan hij, maar zulke

lafaards zouden wel niet tegen één Hollandschen jongen opgewassen zijn. In twee sprongen was Bert bij de jongens, gaf den kleinsten een duw en den grootsten zoo'n stevigen oorvijs, dat hij van schrik de mand losliet en het op een loopen zette. De appels rolden over den weg, de jongens bleven van verre staan schelden en schreeuwen.

‘Ik zal ze wel oprapen, hoor koopman!’ zei Bert en deed de appels weer in de mand.

‘Dank je wel, beste jongen,’ zei de arme man, ‘je bent van een beter soort dan die kwajongens. Neem een appel voor je moeite.’

‘Dat doe ik stellig niet!’ antwoordde Bert, ofschoon de appels hem bijzonder aanlokten. ‘Dag koopman, goeie reis!’

En in een wip was Bert den weg weer op. De twee jongens maakten dat zij wegkwamen, toen zij Bert zagen aankomen. Maar deze deed net, of hij niets merkte. Spoedig was hij op de Pachthoeve aangekomen, leverde de laarzen af en kuierde weer naar huis, almaar weer denkend aan meester Landreus. Bij de voorste huizen van het dorp kwam Marietje, het dochtertje van den meester, aan. Bert schrikte, hij vond het jammer van Marie, die een goed vriendinnetje voor hem was, dat hij met haar vader zoo'n akeligen middag had gehad.

Ze kwam op hem toe, heel gewoon, en heelemaal niet boos.

‘Dag Bert,’ zei ze. ‘Niet op school?’

‘Nee,’ zei Bert weifelend, ‘er is.... ik wil zeggen... ik heb....’

‘Nu, wat is er dan? Hahaha. Malle jongen, je kijkt net als suffe Piet. Hahaha.’

Vroolijk-helder schaterde haar jolige meisjeslach, Bert keek dwaas op.

‘Wéét je dan niets?’ vroeg hij haar.

‘Ik - waarvan? Jongen, wat doe je raar!’

‘Dan zal ik het je vertellen.’ En nu vertelde Bert haar 't gebeurde met meesters pijp, waarom ze hartelijk lachen moest, en de historie met het bord wist ze ook al, maar toen Bert vertelde van den inktpot, betrok haar gezichtje en lachte ze niet meer.

‘Zie je,’ zei Bert, ‘en nu heb ik zoo'n spijt, Marie, dat ik in mijn drift gegooid heb. Ik wou, dat ik dát niet gedaan had. Maar ik wou niet geslagen worden, als ik niets gedaan had.’

Marietje zweeg een oogenblik.

‘Dus daarom zocht Vader een spons,’ dacht ze. ‘Vader wou zich zeker niet laten zien. Hoor eens Bert,’ zei ze toen, ‘t is wel waar, dat Vader je onschuldig heeft willen straffen, maar ik vind het

toch heel leelijk van je, om hem met inkt te gooien!’

‘Dat wàs het ook, Marie! Maar 'k heb er spijt van, heusch, heusch! Ben jij er niet boos om, neen?’

‘Ik? Och neen. Maar je moet me zeggen, dat je mijn Vader beterschap zult beloven en nooit meer zoo iets leelijks doen.’

‘Best, bèst! Ik beloof het je, ik zal het doen,’ riep Bert.

‘Mooi, en dan zal ik een goed woordje voor je doen. Je weet wel, dat Vader altijd van jullie zegt: Als er van die jongens wat terechtkomt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken.’

‘Ja, dat weet ik,’ zei Bert. ‘Maar we zullen zien, wie gelijk heeft.’

‘Nu, ik moet verder. Dàg Bert, denk aan je belofte!’

‘Heusch, ik zal het niet vergeten. Dag Marie!’

Derde hoofdstuk.**Wat nu, Bert?**

Achter Berts woning was een flinke tuin, rijk aan veelkleurige bloemen en schaduwrijke boomen en heesters. De zijkanten waren zóó dicht begroeid, dat er van de schutting tusschen de twee tuinen niet veel meer te zien was. Omdat Bert en Bram burens waren, grensden hunne tuinen natuurlijk aan elkaar; een weggebroken vermolmde plank uit de heining vormde een prachtige doorgang, of liever gezegd: een *doorkruip*, want je moest er op je handen en voeten doorwringen. Te midden van dicht-opéén groeiende sering en gouden regen was er in den tuin van Bert een oud priëel, dat echter door de huisgenooten niet meer werd gebruikt. Dit oud en verwaarloosd getimmerte was door Bert en Bram als *wigwam*, d.w.z. als Indianentent ingericht. Het luisteren naar de boeiende verhalen van den jongen onderwijzer en het lezen in geleende boeken over het Indianen-leven had onze vrienden het plan doen opvatten, om eveneens een Indianen-kamp te maken. En nu kwamen al sinds eenige avonden de Hakteeken,

zoals Bert zijn stam noemde, geregeld in de wigwam van hun opperhoofd Snelvoet bijeen. Snelvoet werd voorgesteld door Bert in hoogst-eigen-persoon.

En op den avond van dezen veelbewogen dag zouden de Hakteeken bij elkander komen om de vredespijp met elkaar te rooken.

Om vijf uur kwam Bert, na het doen van eenige boodschappen en het gebruiken van vijf reuzen-boterhammen met kaas en twee kommen versche melk, in den tuin en liep regelrecht naar 't prieël.

Wel verbazend, hoe hadden de jongens dat toegetakeld! Aan de voorzijde hingen een paar versleten katoenen gordijnen, die met spijkers aan de latten waren getimmerd. Daardoor was er al een soort tent ontstaan, die vanbinnen in een schemerdonker gehuld was.

In 't prieël hingen pijlen en bogen, lansen, een tomohawk of strijdbijl, vederbossen, gemaakt van rood, groen en blauw gekleurde kippeveeren en voorts nog een niet te noemen massa oude rommel: lappen, oude sleutels, spijkers, nagmaakte dolken enz. enz.

Bert trad de wigwam binnen en overzag met trots de wapens en versieringen der Hakteeken. Toen nam hij den grootsten vederbos en verborg

zijn pet onder een hoop verdorde blaren. In een hoek lagen eenige scherven van bloempotten en een ruwe steen. Bert nam een scherf en wreef daarmee zoolang over den steen, tot er een bruin poeder kwam, waarmee hij zijn gelaat en handen inwreef. Hij was nu een échte Roodhuid geworden. Daarna zette hij den vederbos op 't hoofd, sloeg een oud, afgedankt vloerkleed met een touw om zijn lijf, nam boog en pijlen in de eene, de tomahawk in de andere hand en stapte naar buiten.

‘Koekoek! koekoek!’ riep hij.

‘Woef! woef! woef! blafte een groote bulldog in Brams tuin. Maar door het gat in de heining kwam een jongen kruipen, het was Bram zèlf, die met verwoed geblaf had geantwoord.

‘Wees gegroet, dappere Snelvoet!’ zei Bram. ‘Uw dappere krijgers wachten bij de sloot en vragen, of zij bij hun opperhoofd in de wigwam mogen komen.’

‘Laat de Hakteeken komen,’ sprak Bert deftig. ‘De paarden moeten aan de boomen worden gebonden. Ga, en zeg, dat de dappere Snelvoet zijn krijgers wacht!’

Bram verdween in zijn tuin. De achterzijde der tuinen grensde aan een sloot, die langs een pad liep. Bram had in zijn tuin een breede plank over

de sloot gelegd, waarover de kameraden konden binnenkomen. Zelfs deden eenige meisjes aan het grappige spel mee. In een paar tellen waren ze allen door de schutting gekropen, tooiden zich met de vederbossen, besmeerden hun gezicht met bruin poeder en wapenden zich met pijlen of een lans.

Alleen Bram, Tennis Blom en drie meisjes bleven zoals ze waren. Zij moesten een gezelschap reizigers voorstellen, dat door Indianen werd overvallen. Toen allen gereed waren begon de vertooning.

Tusschen de struiken verscholen zich geruischloos de Indianen, hunne wapens hielden zij gereed. Snelvoet had de voorste wachtpost betrokken, hij verschool zich achter eenige bessenstruiken en hield strak den blik gericht op het tuinpad, waar een reisgezelschap van twee heeren en drie dames heel kalm kwam aanwandelen.

‘Koekoek!’ riep snelvoet.

Dat was het teeken, dat er op den weg iets in aantocht was.

‘Hoor je dien koekoek wel?’ vroeg een der dames van het gezelschap.

‘Ik geloof niet, dat het een koekoek is,’ zei reiziger Bram, ‘het lijkt wel of iemand het na doet.’

‘En wie zou dat dan wel doen?’ vroegen nu alle drie dames verschrikt.

‘Wel, ik geloof dat er in het bosch een gevaarlijke Indianenstam woont,’ zei Teunis Blom ernstig.

‘We zouden wel eens overvallen kunnen worden, voegde Bram er bij. ‘Maar weest niet bevreesd, dames. Onze revolvers zijn geladen en we zullen de Roodhuiden als honden neerschieten.’

‘Koekoek!’ klonk het voor de tweede maal.

De struiken ritselden en Snelvoet sprong op den weg, tot grooten schrik van het gezelschap.

‘Halt daar!’ brulde Snelvoet. ‘Hoe durven de bleekgezichten het wagen, zich in de bosschen der Hakteeken te vertoonen? Ik ben de dappere Snelvoet, Zoon van Unac, en ik beveel U, U over te geven op leven en dood!’

‘Snelvoet is een dappere krijgsheld!’ antwoordde reiziger Bram. ‘Maar de bleekgezichten zijn dapperder. Zij hebben geweren en kunnen de Hakteeken neerschieten.’

‘Oah!’ lachte Snelvoet minachtend, ‘het opperhoofd der Hakteeken zal u zijn krijgers toonen!’ En Bert liet een schel gefluit hooren. Van alle kanten sprongen Roodhuiden op den weg, die dreigend hun wapens tegen de reizigers ophieven.

‘Geeft u over!’ riep Snelvoet gebiedend.

‘Nooit!’ riep reiziger Teunissen, en mikte zijn klappertjes-pistool op Snelvoet. Maar het dappere opperhoofd sloeg hem met zijn tomohawk het wapen uit de hand, vóór het schot afging, en wierp met kracht den reiziger op den grond. De andere, Bram, wilde hem te hulp komen, maar ook hij werd door de andere Indianen ontwapend en gebonden. De dames werden eveneens gevangen genomen en in triomf ging de stoet naar de wigwam van den dapperen Snelvoet. De gevangenen werden tegen een boom gebonden en de Roodhuiden hurkten in een kring voor de tent.

Snelvoet nam zijn pijp en deed alsof hij rookte. Toen legde hij de pijp naast zich en stond op.

‘Dappere krijgers!’ sprak hij, ‘wat zullen wij met de bleekgezichten doen?’

‘Scalpeeren!’ antwoordde allen.

‘Uw opperhoofd stemt toe, gij allen zijt moedige helden en zult een rijken buit ontvangen.’

De Roodhuiden stonden op, en juist zou het moorddadige plan uitgevoerd worden, toen plotseling Moeders stem in den tuin riep:

‘Bèrt!.... Bèrt!’

De dappere Snelvoet snelde naar zijn moeder zonder zijn fraai kostuum af te werpen.

‘Ondeugende jongen, wat zie je er weer uit! Voort, het huis in en je gauw wasschen! Meester Landreus is er!’

Als een donderslag klonken Bert de laatste woorden in de ooren. *Meester Landreus is er!* Wèg was alle Indianen-pret, uit was het vroolijke spel! Bert liep vlug weer naar zijn wigwam, riep met ontsteld gezicht: ‘Meester Landreus is er!’ Hij wierp zijn vermomming af en nam afscheid van z'n vriendjes en vriendinnetjes.

‘Kóm je haast?’ riep Moeder.

Bert ging in huis en wachte zich. Vóór hij in 't kamertje achter de schoenmakerij was, hoorde hij reeds de zware bromstem van den meester, die nu juist niet in zoo'n plezierige stemming scheen.

‘Ziezoo, daar is hij, meester!’ zei Moeder en schoof Bert de kamer in.

Maar meester Landreus nam geen notitie van den jongen en keek door 't raam in den winkel.

Bert ging naast Vaders stoel staan en ofschoon hij zich onschuldig wist, voelde hij zich in 't geheel niet op zijn gemak. Zijn hand, die de stoel vasthield beefde, en hij dorst den meester bijna niet aanzien.

‘Vertel ons nu eens, meester,’ sprak Vader kalm, ‘wat de jongen nu eigenlijk gedaan heeft.’

‘Wat-ie gedaan heeft?’ stoof de schoolmeester op. ‘M'n sommen heeft-ie moedwillig uitgeveegd, gelógen heeft-ie, m'n pijp gebroken heeft-ie, zoo'n deugniet - zoo'n schelm - en dan nog laat-ie me door de school hollen, gooit me bijna blind en laat me half doodvallen. Ik vertel je, als er van *die* jongen wat terecht komt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken!’

‘Kom kom, meester,’ suste Vader, ‘zoo erg als ù 't maakt zal het toch niet geweest zijn. Blindgooien en doodvallen is wel wat al te bar!’

‘Wàt bar - wie bar - hoe bar! Met een inktpot heeft-ie me 't gezicht vól gegooid, 't had me m'n oogen kunnen kosten!’

‘Met een inktpot?’ vroeg Vader verbaasd. ‘Daar heeft de jongen me niets van verteld.’

Bert keek strak naar den vloer. Nù zou het uitkomen, wat hij vanmiddag verzwegen had.

‘Wat is dat met dien inktpot, jongen?’

Bert begon te snikken, vertelde hoe de meester hem had geslagen en hoe hij daarop in zijn drift den inktpot naar meesters hoofd geslingerd had.

Vader en Moeder keken héél ernstig. 't Was een oogenblik stil in de kleine kamer. Alleen de klok tikte.

‘Zoo - zoo!’ zei Vader eindelijk, ‘dus je hebt

vanmiddag niet alles verteld. Je hebt heel leelijk gedaan, jongen, héél leelijk.’

‘Jawel,’ bromde meester Landreus, ‘en was het daar nu bij gebleven. Maar wat doet de rakker? Hij gooit de deur open en rent de straat op - ik hem achterna - en daar bons ik opééens zóó hard tegen den veldwachter aan, dat we allebei over de straat rollen.’

Meester vertelde dit met zoo'n komisch-ernstig gezicht, dat Vader en Bert, voor wie dit verhaal geheel nieuw was, in een lach schoten. Alleen moeder schudde bedenkelijk het hoofd.

‘Ja, lach er maar om, 't staat je netjes,’ sprak meester tot Vader, die in zijn stoel te schudden zat en de tranen uit z'n oogen veegde. ‘Maar *ik heb* er genoeg van, ik wil den jongen niet meer op school hebben, hij bederft alle kinderen, uit!’

‘Maar meester!’ riepen Vader, Moeder en Bert verschrikt.

‘Ja, nu lach je niet, Hak. Nu lach ik. Je kunt den jongen voortaan thuis houden, ik wil den kwajen rakker in geen geval meer in de klas dulden.’

‘Ach meester,’ zei Bert naderbij komend, en hij dacht opeens aan Marietje, ‘ach meester, ik beloof u beterschap, ik heb er zoo'n spijt van, ik zal het heusch niet meer doen.’

Meester zweeg.

‘U hoort het, meester, wat de jongen zegt,’ zei Vader ernstig. ‘Maar eerst zou ik toch wel eens willen hooren, wat dat moedwillig uitvegen van uw sommen beduidt. Ook daarvan heeft de jongen ons niets verteld.’

‘Natuurlijk, natuurlijk. Om twaalf uur moest-ie schoolblijven, omdat-ie m'n pijp had gebroken. Waar of niet, jongen?’ vroeg meester.

‘Ja, dat heb ik gedaan.’

‘Mooi. Ik kom naar de schoolblijvers kijken, Bert is al weg en de sommen zijn van 't bord verdwenen. Die jongen van Kerkman zei, dat Bert het had gedaan.’

‘t Is niet wáár. 't is niet waar, ik heb het niet gedaan!’ riep Bert. ‘Tobias is een valsche jongen, hij heeft 't zelf gedaan om mij straf te laten oploopen.’

‘k Geloof er niets van,’ bromde meester.

Vader en moeder wisten niet, wat ze ervan moesten denken.

‘Toe jongen,’ zei Moeder, ‘beloof meester nog maar eens beterschap.’

‘Praatjes’ bromde Landreus, ‘beterschap beloven, jawel dat kennen we. En over twee dagen is het weer de oude geschiedenis, begint-ie weer van

voren aan. Jawel, ik ben hier gekomen om uitgelachen te worden. Basta! 'k Praat er niet meer over. Hij zet geen vóet meer in school.'

'Probeer het nog eens met hem, meester,' vroeg Moeder vleiend.

'Dank je. Blind gooien en doodvallen. Voor de galg groeit-ie op. 'n Mooi zoontje, als er van die jongen wat terecht komt, mogen ze mij...'

'Jawel, jawel, dat weten we,' sprak Vader geergerd. 'Dus u wilt den jongen niet...'

'Dank je. En laat-ie 't niet wagen met Marietje te spelen, de straatbengel. Uit, uit! Geen voet meer, zeg ik! Goeien avond!'

Meester verdween woedend, brommend.

'Een mooi geval,' zei vader, met 't hoofd knikkend. 'Nu ben je van school gejaagd, jongen!'

Bert snikte.

'Voorloopig ga je naar je zolderkamertje,' vervolgde vader, 'ik zelf zal je deur afsluiten.'

Onmiddellijk ging Bert naar boven, en Vader sloot de deur, den sleutel nam hij mee.

Beneden zat moeder aan tafel, ze steunde het hoofd in de handen.

'Vrouw,' sprak Vader, 'trek het je niet al te veel aan. Wèl heeft onze jongen zeer slecht gehandeld, maar 't was in drift, vergeet dat niet. En

eigenlijk ben ik maar blij, dat hij bij dien meester vandaan is. Ik geloof niet, dat die man nu juist een geschikte opvoeder is voor kinderen. Bert is nu over drie maanden dertien jaar, en dan was ik immers toch van plan om hem het schoenmakersvak te leeren? Dan maar een maandje eerder. Wel vrouw, ik moet nog lachen, als ik aan die rolpartij van meester Landreus denk! Hahahaha! Toch geloof ik, dat de man sterk overdrijft. Bert is in den aard een bèste jongen. We zullen het hem maar niet al te zwaar aanrekenen, Moeder, hij is nu al genoeg gestraft. Stil, daar hoor ik Lena thuiskomen.'

Lena, Berts zusje, kwam de kamer in. Maar Vader deed of er niets gebeurd was en ging weer aan het werk.

Op het zolderkamertje zat Bert.

Zwijgend, met betraande oogen staarde hij recht voor zich uit.

Weggejaagd van school!

Onschuldig weggejaagd! Als een dief, alléén omdat hij in zijn drift een domheid had begaan.

Bert snikte...

Niet was hij bedroefd, omdat hij niet meer op school bij meester Landreus mocht komen, maar

om de schànde van het weggagen.

Waar moest het naar toe?

Wie zou ooit een weggejaagde jongen in zijn dienst willen hebben?...

Bert wist het niet.

En al de dingen in zijn kamertje keken hem droevig-vragend aan, alsof ze zeggen wilden:

Wat nu, Bert?

Vierde hoofdstuk.

Bram komt zijn vriend te hulp.

Den volgenden morgen wachtte Bram tevergeefs zijn vriend Bert. 't Werd kwart voor negen, tien minuten - vijf minuten voor negen - - en nog altijd was Bert niet verschenen.

‘Wat zou er nu aan de hand zijn?’ dacht Bram. ‘Heeft hij zich verslapen of staat de klok soms stil? Ik zal eens zien, waar hij blijft.’

Bram klopte bij buurman Hak aan.

‘Is Bert er niet, baas?’ vroeg hij aan den schoenmaker.

‘Jawel,’ was 't antwoord, ‘Bert is boven.’

‘Moet-ie niet naar school?’

‘Neen - weet je dan niet, dat Bert niet meer

naar school gaat?’ zei Vader Hak.

‘Niet meer naar school?’ vroeg Bram verbaasd.

‘Wacht Bram,’ zei Lena, ‘ik moet even een boodschap doen, dan zal ik je het onderweg eens vertellen.’

Bram ging met Lena in de richting van de school, en nu vertelde Berts zusje hem, dat meester Landreus Bert niet meer op school wilde hebben om zijn ondeugendheid.

‘Wel verbazend!’ riep Bram uit. ‘Is hij weggejaagd? Omdat-ie de sommen uitgeveegd heeft? En Bert hééft het niet eens gedaan, want Tobias Kerkman, die valsche bedrieger, is zoo dom geweest om aan de jongens te vertellen, dat hij het gedaan heeft om Bert een pak slaag te laten oplopen.’

‘Foei, hoe schandelijk!’ zei Lena. ‘Dat moet je bepaald eens aan Vader vertellen, hoor Bram. 't Is jammer, dat Bert in z'n drift met dien inktpot gegooid heeft, en ik denk, dat juist daarom meester Landreus hem weggejaagd heeft.’

‘Ja, dat denk ik ook,’ antwoordde Bram.

‘Jongens wat was de meester kwaad! Zijn heele gezicht zat vol inkt! Ik heb me een beetje gelachen Hahahaha!’

‘Toch was 't leelijk van Bert, hoor.’

‘Nou ja, maar als je nu niets gedaan hebt.... sapperdepap Leen, ik zal dien Tobias vandaag eens mores leeren, zoo'n valscherd! Ik zal 't aan meester zeggen en dan mag Bert misschien wel weerom komen.’

‘Doe je best er maar eens voor,’ zei Lena. ‘Nu, dag Bram, ga maar gauw naar school, het is hóóg tijd.’

Vol verbazing en verontwaardiging over hetgeen hij gehoord had, stapte Bram de school binnen. Juist werd de bel geluid en daardoor had hij geen tijd meer om met de jongens over het geval te spreken. Na een oogenblikje verscheen Meester Landreus in het lokaal. Meesters gelaat bewees, dat er onweer aan de lucht was, en dat was in de laatste dagen niet zeldzaam.

Met fonkelende oogen overzag hij alle klassen, legde de nieuwe goudsche pijp op den lessenaar en gaf verder zijn aanwezigheid te kennen door een kletterenden slag met de rotting.

‘Stilte!’ riep meester met een zware bromstem, maar 't was alweer volstrekt niet noodig geweest, want niemand zei iets.

‘Om te beginnen wil ik jullie allemaal vertellen, hoe streng hier baldadigheid en brutaliteit gestraft worden. Wat er gisteren gebeurd is, blijft een

schande voor de school. De jongen, die zich aan zijn leeraar en opvoeder dorst vergrijpen, is met groote schande van deze school verwijderd, omdat hij zich aan verschillende ernstige misdrijven heeft schuldig gemaakt. Van zulke knapen komt nooit iets terecht, nooit, en wie met hen omgaat, zal ook zèlf een slecht mensch worden. Daarom verbied ik aan alle kinderen, zich met Bertus Hak te bemoeien of met hem te spelen, begrijpt jullie dat goèd? Ongehoorzaamheid zal zéér streng gestraft worden.'

De kinderen zaten doodstil, verschrikt en verslagen onder de strenge woorden, die als hamerslagen door de school dreunden. Alleen onder de jongens van Berts klasse was eenig geschuifel, en Bram, die nu het oogenblik van spreken geschikt achtte, stak zijn vinger omhoog.

'Wat is er, Bram Glazer?!' riep meester.

'Meester! Bert heeft de sommen niet weggeveegd, dat heeft Tobias gedaan!'

Bijna al de jongens van de klas knikten levendig met het hoofd. Dat zag meester Landreus heel goed, en daarom zei hij: 'Wàt durf je zeggen.... heeft Bertus Hak dat niet gedaan?'

'Neen meester,' zeiden de jongens éénstemmig.

'Tobias Kerkman, wil jij eens hierkomen!'

Tobias voelde zich verloren en kwam schoorvoetend nader.

‘Wie heeft het bord schoongeveegd, Tobias?’ vroeg de meester op zeer gestrengen toon.

Tobias zweeg en keek naar den grond.

‘Spreek op, wie deed het,... jij of Bert?’

‘Ik...’ klonk het zacht.

‘Je bent een bedrieger, Tobias Kerkman. Leugen en bedrog zijn des duivels, en jij schaamt je niet een ander onschuldig te laten straffen en kastijden? Steek je handen uit, Tobias!’

Bevend gehoorzaamde de jongen, en op de vlakke hand gaf de meester hem een paar gevoelige slagen met de plak.

‘En nu het lokaal uit! In het portaal blijf je wachten, totdat ik kom.’

Wat minder barsch wendde meester Landreus zich nu weer tot de jongens, van wie Bram wel de meeste pret had.

‘Zeg me eens, Bram,’ sprak de Meester, ‘hoe ben je te weten gekomen, dat Bert onschuldig was?’

‘Wel meester,’ antwoordde Bram glimlachend, ‘Tobias Kerkman heeft zèlf aan de jongens verteld, dat hij het heeft gedaan toen Bert al weg was.’

‘En waarom deed hij dat?’

‘Om Bert een pak slaag te doen oploopen, meester,’ zei Bram.

De jonge onderwijzer, die alles stilzwijgend had aangehoord, kwam nu heel dicht bij meester Landreus staan, en fluisterde deze iets in het oor van: ‘onschuldig... goede jongen... erg driftig... niet kwaad bedoeld... door de vingers zien...’ waarop de oude schoolmeester de wenkbrauwen fronste, even nadacht, de schouders ophaalde, een klinkenden pats met de rotting op den lessenaar gaf en het lokaal verliet.

In het portaal stond Tobias. De jongen hilde, niet van berouw, maar van spijt en woede over zijn mislukten aanslag.

‘Kom mee,’ sprak meester Landreus.

Tobias ging mee naar meesters woonhuis, en wachtte daar op de gangmat. Toen kwam meester naar beneden, schoof den jongen een groot pak onder den arm en zeide:

‘Geef dat aan je vader terug, Tobias Kerkman, en zeg dat de meester geen geschenken van ham en spek meer nodig heeft.’

Nauwelijks had de bel twaalf uur geluid, of

Bram snelde, zoo hard als zijn beenen hem dragen konden, naar de woning van schoenmaker Hak. Haastig en hijgend wierp hij den winkeldeur open, struikelde over den drempel en rolde wel drie meters ver den winkel in.

‘Goeien morgen!’ riep baas Hak, ‘dat noem ik eerst belééfd binnenkomen.’

‘Buurman, buurman!’ hijgde Bram, die vlug weer overeind sprong, ‘Tobias heeft het gedaan, Bèrt niet! De meester weet het ook al!’

‘Wat 's dat?’ riep Vader Hak verbaasd, ‘dat moet je me eens haarfijn vertellen.’

En nu vertelde Bram hem, wat er dien morgen op school gebeurd was. Berts moeder kwam er bij staan en toen Bram zijn verhaal geëindigd had, keken de ouders elkaar dankbaar aan.

‘En waar is Bert nu?’ vroeg Bram.

‘De arme vent zit nog altijd gevangen op zijn zolderkamertje,’ zei Moeder met een traan in 't oog, ik ga hem dadelijk halen!’

Met welk een blijdschap vernam Bert, hoe eindelijk de onschuld ontdekt was, maar bovenal was hij trotsch op z'n vriend Bram, die hem van de schande had gered.

‘En nu durf ik wedden,’ zei Bram, ‘dat je morgen weer op school mag komen, meester Landreus

zal het van avond wel bij je komen zeggen!’

‘We zullen zien,’ sprak Vader Hak. ‘t Is misschien wel beter, dat je nog drie maanden op school blijft, Bert. Als vergoeding voor je onschuldige veroordeeling ga je nu maar eens naar hartelust met je vrienden spelen. Voorwaarts - marsch, pak je weg!’

Lachend en stoeiend stoven Bert en Bram den winkel uit. Bram moest eerst nog gaan eten en in tegenwoordigheid van Bert vertelde hij 't verloop der gebeurtenissen aan zijn ouders, die Bert geluk wenschten met den goeden afloop der zaak.

Na het middagmaal gingen de twee trouwe vrienden naar buiten. Ze zouden samen eens gaan kijken, of de kersen op de Pachthoeve al mooi stonden en daarna, of ze niet ergens een zekeren Tobias Kerkman toevallig konden ontmoeten, om met dat ventje eens een rekening te vereffenen.

De Pachthoeve lag aan den grooten weg van B. naar Rotterdam. Deze weg voerde langs een helder stroomend water, heerlijk beschaduwd door oude boomenreuzen en volgens de omwonende boeren zéér vischrijk. Op een open plekje tusschen 't kreupelhout aan den waterkant zat een hengelaar, aandachtig turend op zijn dobbertje. Zóó verdiept was de man in zijn visch-studie, dat hij niet

eens gehoord had, dat Bert en Bram reeds op twintig pas afstand genaderd waren.

Nauwelijks had Bram den hengelaar bemerkt, of hij hield Bert met den arm tegen, legde zijn vinger op den mond en fluisterde: ‘Ssst... daar zit 'r een te visschen... zeg, is dat niet Barendse, de neef van den schoolmeester?’

Bert keek den man oplettend aan...

‘Ja,’ zei hij zacht, ‘hij is 't.’

‘Nou zullen we een grap beleven,’ fluisterde Bram weer, en op twee boomen wijzend, vervolgde hij: ‘jij in deze en ik in die... steek wat steentjes in je zak en doe mij na.’

Onhoorbaar klommen Bert en Bram ieder in een boom en verscholen zich tusschen het dichte gebladerte.

De hengelaar tuurde strak op zijn dobber. Hij had gedurende twee uren nog niets gevangen, 't scheen hem wel, alsof alle visch vandaag uit de stad was.

Ploemp! ging het naast den dobber.

‘Ha!’ dacht Barendse, ‘daar komen de voortjes al. Ze springen dat het een lust is.’

Ploemp! klokte het weer.

‘Vréemd,’ mompelde de man, ‘je hoort ze springen en je ziet ze niet.’

‘Ploemp-ploemp!!’ Twee steentjes plonsden in 't water.

‘Da's verdraaid gek!’ zei Barendse verbaasd. ‘Je zou zeggen dat er iemand met steentjes gooide.’

Ploemp!

‘Wat duivekaters! Wie gooit daar?’ riep hij, zich naar den weg keerend. - 't Bleef stil.

Barendse legde zijn hengel neer en tuurde den weg af, waar niemand te zien was, behalve een man met een tasch, die juist den hoek omkwam.

‘Ploemp! ging het weer.

Daar ritselde iets tusschen de takken van den boom waar Barendse dichtbij stond. Waarschijnlijk had Bram zich wat bewogen. De man had het duidelijk gehoord en keek naar den boom. Onmiddellijk ontdekte hij Bram, die zich nog snel trachtte te verbergen.

‘Ha zoo! Ben jij de steenen-gooier!’ riep Barendse boos. ‘Wil je wel eens gauw uit dien boom komen?’

Maar Bram hield zich doodstil en gaf geen antwoord. Hij zat daar best.

‘Versta je me niet!’ schreeuwde de hengelaar, ‘kom je naar beneden of niet?’

‘Neen!’ riep Bram opeens, ‘pak me maar!’

‘Zoo'n ondeugende rakker!’ bromde Barendse.

Inmiddels was de man op den weg naderbij gekomen. 't Was een marskramer, een reizend koopman, die op weg was naar Rotterdam.

‘Wat sta je toch tegen dien boom te razen?’ vroeg de koopman lachend aan Barendse.

‘Wel er zit een jongen in, die met steentjes gooide naar mijn dobber, en nou wil-ie er niet uitkomen.’

‘Zoo, zoo!’ zei de marskramer, in den boom kijkend, waar Bram op een breeden tak heel rustig alles afluisterde. ‘Weet je wat, laten we onder den boom gaan zitten, dan komt-ie vanzelf toch wel naar beneden. Ik ben moe van 't loopen en rust dan meteen wat uit.’

Barendse vond dit een uitstekend plan en zoo zetten de beide mannen zich onder den boom neder. De koopman presenteerde een sigaar en heel kalmpjes dampten de twee belegeraars er op los.

Die toestand was voor Bert en Bram allesbehalve prettig. Wat te doen? Als Bert uit zijn boom klom, zou Barendse hem natuurlijk naloopen, terwijl Bram door den koopman bewaakt werd. Bert begreep dit zelf ook heel goed en daarom hield hij zich verborgen en wachtte kalm af, wat er gebeuren zou.

Het was drukkend warm, den heelen morgen had de zon met haar brandende stralen de aarde geschroeid, en de snikheete lucht maakte mensch en dier loom en slaperig. Zelfs in de schaduw van den boom hadden Barendse en de koopman veel last van de warmte, en toen na een half uur de sigaar op was, zat de hengelaar van de hitte al te knikkebollen, waarin hij trouw geholpen werd door den koopman, die een lange voetreis achter den rug had en zeer vermoeid was.

Het duurde dan ook niet lang, of de beide mannen lagen te snorken als stoommachines, hengel, dobber, steentjes, boomen, jongens, alles vergetend.

Nu leek Bram het oogenblik gekomen om naar beneden te klimmen. Bijna onhoorbaar liet hij zich naar beneden glijden en wenkte Bert, hetzelfde te doen.

Voorzichtig stapte Bram op den grond en keek naar de slapende mannen, die met den rug naar elkaar lagen te ronken.

Toen kwam er een ondeugend plan in Brams jongensbrein op.

Voetje voor voetje stapte hij tusschen de twee slapers in, haalde een touwtje uit zijn zak, en bond de jaspanden der mannen stevig aan elkaar vast.

Toen liep hij geluidloos achterwaarts, steeds den blik op de slapende belegeraars gericht, en toen hij zich veilig dacht, liep hij naar Bert, die vol pret alles had aanschouwd.

‘Kom mee!’ zei Bram, en trok Bert een eindje den weg op.

‘Baas!’ ‘Baas!’ schreeuwde Bram, en Bert schreeuwde mee, ‘baas! een snoek aan je haak!... baas! een snoek, een snoek!!’

Barendse en de koopman schrikten beiden wakker.

‘Baas, een karper?’ schreeuwden de jongens en liepen nog een eindje verder.

Gelijktijdig sprongen de mannen op.

‘Daar gaan de schavuiten!’ riep Barendse, en hij wilde Bert en Bram nazetten.

Maar hij voelde zich van achteren vasthouden.

‘Laat me los!’ riep hij woedend, ‘laat me los, koopman! Ik zal ze wel eens krijgen!’

‘Je raaskalt, man!’ zei de koopman, die den anderen kant uit wou, ‘laat jij mij los!’

‘Blijf je van me jas! La-je los - la-je los?!’ gilde Barendse, kokend van woede.

Toen zag de koopman, hoe de vork in den steel zat.

‘We zijn vastgebonden!’ riep hij.

‘Wat?!’ schreeuwde Barendse. ‘Ook dāt nog? Maak los het touw, vlug wat, vlug!’

‘Ik kan den knoop niet loskrijgen!’ zuchtte de koopman. ‘Die drommelsche aap heeft het secuur vastgebonden!’

‘Ik moet ze inhalen en ik zal ze inhalen!’ brulde Barendse, die van ongeduld stond te springen. En opeens gaf hij een wilden ruk - - krak! z'n jas scheurde af... 't kon hem niet schelen... en zoo snel hij kon liep hij de jongens na! Maar och heden, Bert en Bram waren al zóó ver, dat er aan inhalen niet meer te denken viel. De koopman echter liet zich achterover in het gras rollen van pret en lachte, lachte, dat het vèr over den weg schaterde.

Onverrichterzake keerde de hengelaar bezweet en vermoeid terug naar zijn vischgereedschap.

‘Da's een goëie dag vandaag,’ bromde hij nijdig tot den koopman, ‘heelemaal niets gevangen en m'n jas naar de maan!’

De koopman nam zijn tasch op, legde het afgescheurde stuk jas van Barendse bij het leege vischnet en zei lachend:

‘Veel genoeg verder, visscher, 't is me werkelijk héél aangenaam geweest kennis met je te maken.’

‘Loop naar de Franschen!’ mopperde Barendse en pakte zijn vischtuig bij mekaar.

Vijfde hoofdstuk.

Alles weer in orde.

Toen de schoolblijvers weg waren, was Meester Landreus naar huis gegaan om z'n middagmaal te gebruiken. Meester was een zonderling, niet alleen als dorpsonderwijzer, maar ook als mensch. Het huishoudentje, dat alleen uit hem en zijn dochtertje Marie bestond, deed hij zelf met behulp van het meisje. Marietje deed het gewone kleine huiselijke werk. Meester kookte, bakte, braadde, kon aardappels schillen en groenten schoonmaken en voor de wekelijksche schoonmaak van school en huis kwam er een werkster. Daar het huisje maar klein was en niet meer dan drie vertrekken had, kon de meester het bèst op die manier af en zoo zuinig leven als hij zelf maar wilde.

Zooals gezegd meester Landreus was naar huis gegaan. Den heelen morgen was hij mopperig geweest over de bedriegerij van Tobias Kerkman en niet minder om de omkooprij van diens vader, die spekslager was. Want baas Kerkman, de slach-

ter, die zijn zoon Tobias wat al te veel verwende, had het geval met de sommen een jongensgrapje genoemd, dat echter toch wel voor het lieve zoontje minder prettige gevolgen kon hebben. En om nu bij voorbaat den meester goedgunstig jegens Tobias te stemmen, had de vader hem een flinken ham en eenige ponden spek ten geschenke gegeven.

‘Omkooprij in *optima forma!*’ bromde meester Landreus, toen hij zijn woonkamer binnenstapte, waar hij tot zijn verwondering Marie miste.

‘Waar ben je, Marie?’ riep hij, maar de dreun van zijn stem rolde door het huis zonder het oor van Marie te bereiken.

‘Ze is zeker om een boodschap,’ dacht meester. En in zichzelf sprekende, vervolgde hij: ‘Dan zal ik vast de aardappelen opzetten en het vleesch braden, als zij thuis komt kan zij de sla aanmaken en tafeldekken.’

Meester ging naar de keuken, nam de aarden pot met aardappels, goot het water er af, deed er nieuw water op en ging het fornuis aanmaken, mopperend dat Marie wegbleef en alles in den steek had gelaten.

Inderdaad was Marie tegen twaalven de deur uitgegaan om wat slaolie te halen, maar op den terugweg beving haar opeens de lust om gauw nog

wat bloemen te plukken en er de kamer mee op te sieren. Maar klaprozen en korenbloemen, waar het haar hoofdzakelijk om te doen was, groeien niet in een dorpsstraat en daarom ging Marie een stapje verder, zich geruststellende met de gedachte, dat ze nog wel vroeg genoeg klaar zou zijn met het eten. Op het korenveld van boer Driesens van de Pachthoeve, dat zich tot aan den rand van het dorp uitstrekte, zou ze wat van die bloemen machtig zien te worden, en binnen een paar minuten had ze het land bereikt. Ze stapte het slootbruggetje over, klom handig als een jongen over het hek en had weldra een flinken ruiker bijeengegaard.

Wacht, daar aan den kant van de sloot stonden nog een paar prachtige klaprozen, bloedrood, frisch afstekend tegen 't dorstige, droge gras. Zou ik er bij kunnen? dacht ze. 't Zou jammer zijn, als ik die pracht-exemplaren zou moeten missen. Voorzichtig, voetje voor voetje, liet ze zich langs den steilen slootkant naar beneden glijden. Maar 't onderste deel van de helling was glibberig. Een oogenblik aarzelde ze, zou ze 't wagen? 't Was of de roode kelken haar vriendelijk toeknikten: Kom - kom!

Marietje strekte haar arm uit...

't Ging niet, de klaprozen stonden te laag...

Toen bukte ze zich wat voorover - maar ineens schoot een kluit aarde weg, waarop zij den voet had gezet -

Een gil - - een plons!

Met het hoofd naar beneden verdween ze in de diepe sloot - kwam weer boven, in doodsangst zwaaiend haar armen - -

Was er dan niemand, niemand om te helpen?

‘Zie je wel, daar gaat ze al!’ riep Bert, die juist met Bram van 't hengelaars-avontuur terugkeerde en 't waagstuk van 't meisje had gezien.

‘Vooruit Bram! Als de wind er naar toe!’

Als dollen rénden de jongens naar de sloot, waar het meisje spartelde.

Maar een wilde schrik schokte Bert door 't lijf! Grootte hemel! 't was Marie! En met een geweldigen sprong vlóóg hij over de breede sloot - boem! tegen den overkant.

Marietje zonk langzaam weg.

Bert, wit van schrik, trachtte haar arm te grijpen - mis!

Boem! daar sprong Bram tegen de sloothelling.

‘Houd me vast, Bram!’ gilte Bert.

Bram greep Berts hand.

En voorzichtig één been in de uitgediepte sloot zettend, boog Bert zich over 't waterDaar greep hij haar hand - en trok.

Gelukkig, het was niet te laat.

Langzaam trok hij 't meisje tegen de helling, en samen legden ze haar op 't gras.

Marietje lag bewegingloos - wit.

‘Haal den dokter! Gauw, gauw!’ schreeuwde Bert.

Bram was al weg. Alsof 't een stroohalm was, zoo gemakkelijk sprong hij over 't hek, en zoo snel als z'n beenen hem dragen konden, rende hij den weg af. 't Huis van den dokter was gelukkig niet ver af, 't stond bij 't begin van de dorpsstraat.

Bram belde of er brand was, stompte als een razende op de deur.

‘Wat mankeert jou, jongen!’ riep de dokter, die toevallig zelf open deed.

‘Dokter!’ hijgde Bram. ‘Marietje - van - den meester - haast verdronken - Kom gauw, dokter - asjeblieft - kom gauw!’

‘Waar is ze?’ vroeg dokter, die al bij den kapstok was en haastig zijn hoed opzette.

‘Op 't land - van - boer - Driesens.’

‘Vooruit dan!’

Ook de dokter spaarde zijn beenen niet, waar het gold, een menschenleven te redden.

Spoedig waren ze bij het bewustelooze meisje.

Bert lag op de knieën en hilde jammerlijk.

‘Kalm, kalm,’ zei de dokter, en dadelijk begon hij Marietjes armen op en neer te bewegen.

‘Daar komt ze al,’ sprak hij, na een paar bewegingen. ‘t Heeft niet veel te beteekenen, 't is meer de schrik dan 't water.’

Dokter nam een fleschje uit zijn zak-apotheek en hield dit het meisje onder den neus.

Marietje zuchtte - sloeg loom haar oogen op.

‘Een rijtuig, een wagen, haal wat je krijgen kunt!’ commandeerde de dokter.

Nu was het Bert, die wegholde. Maar zijn angst was geweken, uitgelaten van blijdschap sprong, neen, vlóóg hij over het hek en schreeuwde luidkeels: ‘Ze leeft!... ze lééft... hoera!’

Dat *hij* in de eerste plaats daarvan de oorzaak was, daar dacht hij niet eens aan.

Daar was hij bij spekslager Kerkman, die rustig voor de deur zijn pijp rookte.

Tobias' vader hield er een tentwagentje op na.

‘Och toe, baas Kerkman, span je wagen even in om Marietje van den meester te halen.’

‘Marietje van den meester?’ vroeg de dikke

slager, kalm doorrookend. ‘Wat is er dan?’

‘Ze is in de sloot gevallen en de dokter is er ook bij!’

‘Zoo zoo, in de sloot gevallen. Marietje van meester Landreus, hé?’

‘Ja ja!’ zei Bert gejaagd. ‘Span even in, baas Kerkman, asjeblieft, doe het maar!’

‘t Spijt me, 'k heb geen tijd.’

‘Maar...’

‘Geen tijd, zeg ik, véél te druk,’ vervolgde de vette slager, die rustig bleef zitten.

Bijna had Bert den man een scheldwoord naar 't hoofd geslingerd, maar nog net bedacht hij zich, en zei toen:

‘Wel bedankt voor je moeite, slager. Ik zal het goed onthouden.’

Voort was Bert. Bij den notaris kreeg hij beter gehoor, want notaris Brakelman liet direct zijn rijtuigje inspannen, nam Bert bij zich op den bok en reed zoo snel mogelijk naar de plek van het ongeluk. De dokter was er inmiddels in geslaagd Marietje weder geheel bij te brengen, zoodat ze zelfs weer zitten kon. Loopen en geregeld spreken kon ze nog niet, daarvoor had de schrik haar zenuwen te sterk aangegrepen.

De dokter en de notaris zetten haar in het rij-

tuigje en na weinige minuten werd Marie thuisgebracht tot grooten schrik van den meester, die werkelijk veel van zijn dochtertje hield.

‘Direct verkleeden en een flinke wandeling met haar doen, meester,’ sprak de dokter. ‘Loopen tot ze flink moe is, vooral niet laten stilliggen. En na de wandeling wat eten en slapen.’

Bert en Bram waren voor de deur van meesters huis verdwenen, want Marietje was voorloopig gered, en dat was hun grootste voldoening.

Meester Landreus liet het middagmaal tot nader order in de keuken staan en ging met Marie, die zich, nog altijd zonder een woord te spreken, verkleed had, een fiksche wandeling maken. Langzamerhand zakte de schrik en kwamen de zenuwen weer tot rust. Toen praatte ze ook weer nu en dan, de kleur op haar wangen keerde terug en na een uur was ze weer de oude Marie, die er alleen nog maar een beetje ontdaan uitzag. Meester kwam dien middag een uur later op school.

Bram kreeg een pluimpje en een hartelijke dankbetuiging van meester. Maar Bram zei, dat hij slechts toegekeken had, en dat Bert àlles en àlles alleen had gedaan. En de meester, die het niet geloofde, trok Bram aan de ooren en zei kwasi-brommerig:

‘Als er van jullie wat terecht komt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken!’

s' Avonds ging de oude schoolmeester voor de tweede maal op bezoek bij Berts ouders.

Baas Hak die den meester wel verwacht had, was even vriendelijk als altijd, bood hem beleefd een stoel aan en vroeg naar de reden van zijn komst.

Meester kuchte eens, schraapte zijn keel en begon:

‘Ja, beste mensen, ik ben - eh - ik bedoel, ik was gisterenavond, niet waar, een beetje al te ...onvriendelijk, zal ik maar zeggen, en nu wil ik zooveel mogelijk m'n harde woorden weer terugnemen. Kijk eens aan, vriend Hak, ik ben jou jongen eeuwig dankbaar, dat-ie mijn kind van den dood gered heeft... zij is àlles wat ik nog op de wereld bezit... en hij mag mijnentwege morgen weer op school komen - maar...

‘Máár?’ vroeg Vader verwonderd.

‘Toch is 't een kwajongen... een bengel,’ sprak Meester. ‘Heeft-ie me niet vanmiddag van uit een boom steentjes gegoooid naar m'n neef Barendse, die aan 't visschen was? Heeft-ie toen niet neef

Barendse aan 'n anderen man vastgebonden met touw, zoodat neefs jas heelemaal scheurde?... Lief jongentje! Enfin - vergeven en vergeten - daarna heeft-ie mijn kind gered... en dat is me àlles, àlles waard.'

'Alles, Meester?' vroeg Vader glimlachend.

'Alles!'

'Zeg dan nooit meer, dat er van Bert en Bram niets terecht komt!' zei Vader.

'Bert en Bram? Hoor eens, vriend Hak, Bèrt is een goeie jongen en Bram is een goeie jongen, maar als je ze bij elkaar zet, heb je een paar echte schelmen!'

'En ze hebben toch sàmen Marie uit 't water gehaald?'

'Zoo! - Zoo! Nou, tòch blijf ik bij m'n voorspelling: d'r komt niets van die jongens terecht! 'n Goèd hart zit 'r in, zeker, maar 't zijn bengels. En een voorspelling blijft wáár. Die kun-je zoo maar niet tegenspreken.'

'Dus Bert mag weer op school komen, meester?'

'Bèst! Laat hem morgen komen! Goeie jongens zijn het, bèste jongens, maar als er van hen wat terecht komt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken! Wel te rusten samen!'

‘Wat een wònderlijk mensch!’ riep Vader verbaasd uit, toen meester weg was.

Maar Moeder keek hem dankbaar aan, en zei, heel tevreden: ‘Alles weer in orde, Vader.’

Zesde hoofdstuk.

Het gevecht op de ‘Albertus’ tegen de Hakteeken.

In de sloot, achter de tuinen van Bert en Bram, lag een oude schuit, die éénmaal per jaar gebruikt werd bij het uitbaggeren van het water. De boot, eigendom van de gemeente, werd na het gebruik altijd flink schoongemaakt, en bleef dan het heele jaar verder onaangeroerd liggen. Nu dienden ze de dorpsjongens tot allerlei spelletjes, maar telkens weer werden ze door Pietersen, den veldwachter, weggejaagd. Dit gebeurde zóó dikwijls, dat het den veldwachter begon te verdrieten en hij ten laatste niet meer naar de schuit omzag, omdat de jongens er tóch speelden. Bovendien

vond Pietersen het niet bijzonder prettig om zich avond aan avond voor die jongens in 't zweet te loopen. Daarom verreed hij nu de sloot zooveel mogelijk op zijn rondwandelingen door het dorp en hield zich van den domme. Dat de jongens hem voor dit blijk van sympathie erg dankbaar waren, behoeft nauwelijks gezegd te worden.

Sinds de oprichting van zijn Indianenstam had Bert meer dan eens de oude schuit peinzend gadeslagen, alsof er een plan in zijn hoofd ronddwarrelde, dat maar niet tot rijpheid kon komen. Eindelijk toch scheen hij iets gevonden te hebben, want op een avond ging hij met Bram de boot eens met wat meer attentie bekijken dan hij ooit had gedaan.

‘Kijk!’ riep Bert, toen ze samen in de schuit gesprongen waren. ‘Ik zal je mijn plannetje eens vertellen. We maken van de boot een prachtig rivierjacht met masten, zeilen en een stoompijp. Jij bent de kapitein van het schip en brengt de familie van een rijken Amerikaanschen planter naar het gebergte. Maar onderweg wordt het schip tegengehouden en aangevallen door de Indianen, de Hakteeken. De gewapende matrozen verdedigen het jacht en dan zullen we zien, wie overwinnaars zijn!’

‘Ja ja! Dat is een leuk plannetje!’ riep Bram vrolijk uit. ‘Maar - hoe komen we aan masten, zeilen en een schoorsteen?’

‘Kom maar eens mee,’ zei Bert en hij trok Bram aan den arm mee naar zijn tuin, waar hij bij de wigwam allerlei oude rommel had opgestapeld. Oude vloerkleeden, zakken, matjes, touw, groote spijkers, vijf of zes droogstokken, die hij stilletjes van den zolder had geakaapt, een drie-meter-lange kachelpijp, op dezelfde manier verkregen, een hamer en nog heel wat meer. Zonderlinge en waardelooze dingen lagen in bonte wanorde dooréén!

‘Lieve Gerritje!’ riep Bram lachend uit, ‘wat ga je daarmee beginnen, Bert? Hoe kom je aan al dien ouden rommel?’

‘Stil,’ zei Bert, ‘ik zal je alles vertellen. 't Grootste deel van alles heb ik op zolder gevonden, alles kon ik gebruiken. En wat zou je er wel van zeggen, als we met deze gereedschappen ons rivierjacht eens optuigden?’

‘Prachtig! uitstekend! Laten we er maar direct mee beginnen, zeg.’

‘Best. Deze droogstokken en de vlaggestok dienen als masten. Die moeten eerst vastgezet worden.’

‘Zes masten is veel te veel!’

‘Nou ja, maar we moeten toch ra's aan den grooten mast hebben, daar dienen de drooglatten voor!’

‘Vooruit dan, aan 't werk,’ zei Bram, en hij tilde den vlaggestok op, dien hij met Berts hulp naar de boot sleepte.

De stok werd rechtop in de schuit gezet, nadat één der drooglatten er als een ra aan was vastgemaakt. Strak gespannen touw naar de boorden van de schuit hielden den mast stevig in bedwang. Aan de uiteinden van de ra werd een oud karpel vastgeknoopt, de kachelpijp eveneens door touwen verticaal gezet, van een tweeden droogstok werd een boegspriet gemaakt en van de overblijvende latten, zakken en matten fabriceerden ze een zonnetent.

‘Nu nog een vlag op den achtersteven,’ meende Bert.

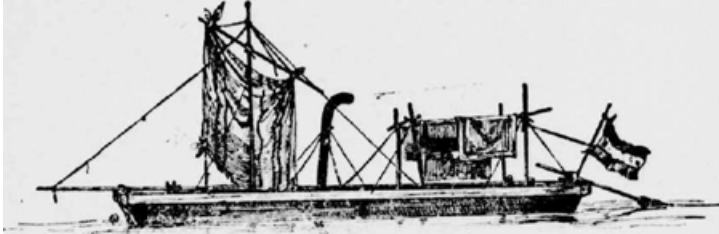
‘Daaraan zal ik je wel kunnen helpen,’ zei Bram en hij liep vlug naar huis om de vlag te halen.

In een wip was hij er mee terug. Nu werd alles nog eens terdege vastgesjord, een paar kleinigheden in orde gebracht en zoo hadden Bert en Bram het den heelen avond bijzonder druk. Einde-

lijk was het jacht gereed. Met trots bekeken de jongens hun kunststuk, dat er werkelijk heel aardig uitzag, 't was een allerleukste vinding van Bert!

‘Nu ontbreekt alleen de naam nog,’ zei Bram, ‘hoe zullen we het jacht doopen?’

‘Laten we het “*Krokodil*” noemen,’ stelde Bert voor.

‘Neen, ik weet wat beters! Jij hebt het plan gemaakt, nu moet het schip jouw naam dragen. Het zal “Albertus” heeten.’

Bert keurde dit goed en Bram teekende op den voorsteven van het schip met groote drukletters:

ALBERTUS.

Jammer, dat we vanavond niet meer kunnen spelen,’ zei Bram, ‘wat zullen we er een pret mee hebben, zeg.’

‘Nu, morgenavond dan. Je komt toch, want jij bent de kapitein van het jacht.’

‘Natuurlijk! Nu, tot morgen dan!’

Den volgenden avond kwam het nieuwe jacht ‘Albertus’ langzaam de rivier afstoomen. De kapitein Abraham Glazer, had in last de familie van een rijken Amerikaanschen planter naar de farm te brengen en thans passeerde het schip het oorlogsgebied der zoo gevreesde Hakteeken, de beruchte Indianenstam. Toch heerschte er een prettige stemming aan boord: de kapitein rookte een fijne havana en was in vroolijk gesprek met drie dames en een heer, die onder de zonnetent gezellig bijeen zaten. De stuurman stond op zijn post en de matrozen, hoewel gewapend met revolvers en sabels, zaten heel kalm met elkander op de voorplecht van het jacht hun pijpjes te rooken.

‘Wat een heerlijke avond, kapitein,’ sprak een der dames, niemand anders dan Marie Landreus.

‘Ja Mevrouw,’ zei de kapitein, en hij blies groote rookwolken uit het takje, dat als sigaar dienst deed. ‘Het weer houdt zich gelukkig goed. Als nu die verwenschte Indianen ons maar van het lijf blijven, dan kan de reis een pleziertochtje worden.’

‘Is er werkelijk gevaar, kapitein?’ vroeg een andere dame, Elsje van Vloten.

‘Och, wat zal ik U zeggen freule,’ sprak de kapitein ernstig. ‘Gevaar is hier altijd. Maar mijn matrozen zijn uitstekend bewapend en de Albertus heeft reeds menige vuurproef doorstaan. Een gevecht met de Indianen is voor mijn mannen van weinig beteekenis meer.’

Het gezelschap zette het gesprek voort.

Ter zelfder tijd waren de Indianen bij de wigwam van hun opperhoofd Snelvoet. Ze zaten in een wijden kring bijeen en keken naar hun dapperen aanvoerder, die zwijgend zijn pijp rookte.

Aan den oever van de rivier, verscholen tusschen het gebladerte, lag een roodhuid op den uitkijk, gewapend met boog en pijlen.

Toen Snelvoet zijn pijp had leeggerookt en die naast zich gelegd had, sprak hij:

‘Dappere zonen van den stam der Hakteeken! Ieder oogenblik kan het schip van de bleekgezichten hier voorbijkomen, en wij zullen ervoor te waken hebben, dat het zijn bestemming niet bereikt. Met geweld moeten wij niet beginnen, de vuurwapens van het bleekgezicht zouden ons één voor één doden. Maar wij zullen gebruik maken van een list. Eén onzer begeeft zich naar den

oever der rivier en doet, alsof hij zwaar gewond is en veel pijn lijdt. Wanneer de bleekgezichten zijn hulpkreten hooren zullen zij medelijden krijgen en het schip naar den wal sturen. Dan is voor ons het oogenblik gekomen, om het jacht te bespringen. Dood de mannen zonder genade, maar de vrouwen neemt gij gevangen.'

Meer sprak de dappere Snelvoet niet. Hij wees zwijgend een zijner moedigste krijgers aan, die den rol van zwaargewonde moest vervullen, en geruischloos sloop de Indianenbende naar den oever van de rivier, waar in de verte het jacht langzaam naderde.

'De Indianen laten zich niet zien, kapitein,' sprak Stuurman Joris Kats, 'ik geloof, dat we hen voor dezen keer zullen ontloopen.'

'Zeg dat niet te hard, stuurman,' antwoordde de kapitein, 'de Hakteeken zijn een gevaarlijk volkje! Voor je er erg in hebt, schieten ze uit het kreupelhout te voorschijn en ben je omsingeld.'

'Ik zou nog wel eens een ontmoeting met die roode sinjeurs willen hebben, kapitein,' sprak de heer, die de dames geleidde.

'Nu mijnheer, wie weet hoe spoedig uw wensch vervuld wordt,' zei de kapitein knikkend.

't Was heerlijk stil op het water, de boomtoppen

wuifden zachtjes, 't koeltje suisde door 't gebladerte. Wat verder sloeg een vogel:

‘Wiedewiet! Wiedewiet wiet!!’

De kapitein, die het terrein door en door kende, hief verschrikt-luisterend het hoofd op.

‘Wiedewiet!’

De kapitein verbleekte... keek nauwlettend naar iederen boom en struik aan den oever. Toen haalde hij een zilveren fluitje uit zijn borstzak en floot. Onmiddellijk sprongen de matrozen op.

‘Mannen!’ sprak de kapitein. ‘We worden opgewacht door de Indianen. Hun schildwacht heeft gewaarschuwd, door het gefluit van een vogel na te bootsen. Let goed op iedere struik aan den wal en houdt u gereed tot een scherp gevecht.’

De dames kropen angstig bij elkaar.... de matrozen waren op hun post.

Daar klonk eensklaps een akelig, doordringend hulpgeroep van den oever als van een mensch, die zwaar gewond was. De kapitein bemerkte een Roodhuid, die tusschen het riet aan den kant lag te kermen.

‘Twee streken stuurboord!’ commandeerde hij. ‘Daar is een mensch in gevaar, wij moeten hem helpen.’

‘Doe het niet, kapitein,’ waarschuwde de stuurman, ‘het is niets anders dan een valsche list van die ellendige roodhuiden, om ons dicht onder den wal te lokken.’

‘Je kunt gelijk hebben, stuurman!’ zei de kapitein, ‘maar we zijn mans genoeg om ons twee benden Indianen van het lijf te houden. Stuur het jacht dus onder den wal, dan kunnen we den ongelukkige hulp bieden.’

De stuurman haalde de schouders op, doch gehoorzaamde aan het gegeven bevel, terwijl hij onhoorbaar mompelde: ‘Dat loopt verkeerd af, hij zal zien dat het een valstrik is.’

Toen het jacht dicht bij den oever gekomen was, verdween de om-hulp-roepende Roodhuid plotseling in het struikgewas.

‘Daar heb je 't al kapitein!’ riep de stuurman, ‘nu zijn we voor de haaien!’

‘Dat zullen we eerst moeten zien!’ zei de kapitein. ‘Allo jongens, houdt je revolvers klaar, ik zie wat tusschen de struiken bewegen!’

Er snorden een paar pijlen over het jacht en plotseling stormde een bende Indianen op het schip aan.

‘Vuur!’ commandeerde de kapitein. ‘Full Speed achteruit!!’

Maar 't was te laat!

De aanval der Roodhuiden was zóó verwoed en zoo onverwacht, dat de matrozen geen tijd hadden om hun pistolen te laden en van de sabel moesten gebruik maken.

‘Oah!’ brulde Snelvoet, ‘hier zijn de Hakteeken, laffe bleekgezichten. Hier is Snelvoet, Zoon van Unac.’ En woedend zwaaide hij den strijdbijl boven zijn hoofd.

Thans was de heele bende op het jacht gesprongen, onverbiddelijk werden kapitein en bemanning gedood en zegevierend namen de Roodhuiden het schoone jacht in bezit. Ze plunderden het van voor tot achter leeg, lieten de doode manschappen liggen en droegen twee der dames gevankelijk naar hunne wigwam. De derde dame was door een pijl getroffen en lag onder de zonnetent uitgestrekt.

Het was een ware triomftocht naar het Indianenkamp. De twee vrouwen werden aan een boom vastgebonden, een wacht erbij gezet.

‘Moedige krijgers!’ sprak Snelvoet, ‘gij hebt al weder getoond een dapper volk te zijn. De bleekgezichten zijn verslagen, de vrouwen hebben wij gevangen genomen. Morgen zullen wij besluiten, wat we met haar zullen doen. Thans is het nacht, gaat allen nu slapen, tot de zon u wikken zal!’

Snelvoet gaf zijn mannen het voorbeeld door zich in zijn wijden karpet-mantel te rollen en op den grond te gaan slapen. De andere Roodhuiden deden evenzoo, en behalve de wachter en de twee angstige, gevangen vrouwen was het heele Indianenkamp in diepen slaap verzonken.

Maar ook de schildwacht kon zijn oogen niet langer openhouden. De gevangenen waren immers stevig vastgebonden, zij konden toch niet ontvluchten. Hij zou best wat kunnen slapen. De Roodhuid begon al te knikkebollen, en eindelijk viel ook hij in slaap.

Op het jacht zag het er droevig uit. Overal lagen gedooide matrozen. Maar opeens kwam er beweging in het lichaam van den kapitein, die door een slag met Snelvoets strijdbijl bedwelmd was, en nu weer tot bewustzijn kwam. Hij richtte zich op en overzag het geplunderde schip met treurigen blik.

Naast hem lag zijn brave stuurman.

‘Hij ademt nog!’ zei de kapitein verheugd, en voorzichtig legde hij het bovenlijf van den stuurman overeind.

‘Stuurman! Stuurman!’ fluisterde hij.

Kats opende de oogen loom. ‘Water,’ vroeg hij.

Snel doopte de kapitein zijn pet in de rivier en liet den stuurman drinken. Nu was deze weer spoe-

dig hersteld en samen besloten ze, de twee dames uit de handen der Indianen te redden.

Onhoorbaar gingen zij aan wal, slopen zonder eenig geraas te maken tot dichtbij de slapende Roodhuiden. De kapitein legde den vinger op zijn mond en kroop zachtjes naar den schildwacht toe, dien hij met één sabelhouw doodde. De stuurman was zoodom, zijn pistool af te schieten, daardoor werden de Hakteeken gewekt, sprongen overeind - maar de kapitein was al met de gevangenen ontvlucht. De Roodhuiden zetten nu de vluchtelingen achterna, maar deze hadden hun jacht weer in bezit genomen en plotseling begonnen alle matrozen weer te leven en de gedoode dame ook. Nu werd het een kloppartij van belang, die pas eindigde, toen in werkelijkheid de zon onderging.

Voor dien avond was het Indianenspel geëindigd. Maar de jongens en meisjes moesten één-stemmig verklaren, dat ze nog nooit van hun leven zoo mooi en zoo prettig gespeeld hadden.

Zevende hoofdstuk.

Kwajongensstreken te Rotterdam.

Het was een druilerige Zaterdagmiddag en Bert had, na zich thuis een paar uurtjes gruwelijk verveeld te hebben, zijn troost op straat gezocht, in de hoop een paar speelmakkers te ontmoeten of Bram thuis te vinden. Werkelijk waren bij de kerk op het plein eenige jongens aan het knikkeren, en juist was Bert door de anderen gevraagd om méé te doen, toen er opeens een jongensstem over het plein schreeuwde:

‘Bértus! Ga je méé?’

’t Was Bram, die elken Zaterdag voor zijn vader boter naar twee Rotterdamsche klanten moest brengen.

‘Waar naar toe?’ schreeuwden de andere jongens nieuwsgierig.

‘Naar de stad, boter wegbrengen voor Vader,’ luidde Brams antwoord.

‘Goed ik ga mee!’ riep Bert en raapte zijn knikkers weer op.

‘Ik ook, ik ook!’ schreeuwden de anderen.

‘Hoezee! Met z'n allen naar Rotterdam, dat zal een pret geven!’ riep Bert. ‘Maar ik moet het eerst aan Vader vragen, jongens.’

Ook de andere vier jongens vonden dit noodig en voor een oogenblik stormde het troepje uit elkaar om toestemming aan de ouders te vragen. Nu, gelukkig mochten ze allemaal, behalve Frans van Bolk, een kleine dikzak, wiens moeder bang was, dat hij in de drukke stad een ongeluk zou krijgen. En nu gingen ze met hun vijven den weg op naar Rotterdam: Bert en Bram, gevolgd door Joris Kats, Willem Bergman en Teunis Wouterse.

Na een stevige wandeling van ongeveer drie kwartier kwamen ze in de stad aan. Eerst ging Bram zijn boter bezorgen en daarna wandelden de jongens naar de haven, waar de reusachtige zeevaarders altijd een groote aantrekkelijkheid voor hen hadden. Maar zachtjes begon het te regenen, toen wat harder en eindelijk barstte er een flinke bui los, die wel een half uur aanhield. Dat vonden de jongens nu heelemaal niet prettig, want het wandelen langs de Rotterdamsche havens tijdens een regenbui is allesbehalve gezellig: het regenwater blijft in de verzakkingen van het ruwe plaveisel staan en vormt daar groote plassen, de

ratelende karrewielen spatten modder tegen je kleeren en in een oogenblik ben je van boven tot onder beslijkt.

‘Waar moeten we nu heen in zoo'n regen?’ vroeg Bram.

‘Laten we maar stilletjes naar huis gaan,’ zei Willem Bergman, die een lip trok.

‘Naar huis?’ vroeg Bert, zijn elleboog oplichtend, alsof hij wilde zeggen: ben je nou heelemaal suf?

‘Wat wou jij dan?’ sprak Joris.

‘Kom mee!’ zei Bert. ‘Nu zul je een grap beleven, zooals je nog nooit van je leven gezien hebt. Zien jullie dien sigarenwinkel en dien kaaswinkel wel? Daar moet ik wezen!’

De jongens begrepen wel, dat Bert volstrekt niets in de winkels te maken had, maar ze volgden hem toch.

Bert zag op de winkelruit, hoe de sigarenhandelaar heette en stapte een eindje verder den kaaswinkel binnen.

Kaashandelaar Bos was een dikbuikig winkeliertje, gekleed in een vettig wit jasje, dat hem slordig om het lijf hing. Hij had een paar bol-opgeblazen wangen, versierd met twee sliknatte bakkebaardjes. Bos had kromme beentjes en een rood

neusje. Hij dribbelde - want *loopen* kon men het niet noemen - rusteloos door zijn winkel, dribbelde van de tapte- naar de karnemelk, van de volle melk naar de kaas, van de kaas naar de boter. Het was een onrustig mannetje. Hij dribbelde altoos. En als hij sprak, leek zijn stem veel op 't gehuil van een kind. 't Was overigens een goed ventje, alleen was het jammer, dat hij zich om de nietigste oorzaak vreeselijk kon boosmaken.

‘Wel, ventje?’ vroeg Bos, die achter z'n toonbank trippelde.

‘Komplement van mijnheer Wijnberg uit den sigarenwinkel, en of u dadelijk twee pond boter wilt laten bezorgen. Mijnheer wacht er op.’

‘Heel goed, ventje, hihhi, heel goed!’ grinnikte 't kaashandelaartje.

‘Dàg meneer.’

‘Dàg ventje, dàg ventje!’

Bert ging heel ernstig weer naar buiten.

Twee huizen verder was de sigarenwinkel. Bert naar binnen.

‘Wel, baasje?’ vroeg de winkelier.

‘Komplement van mijnheer Bos uit den kaaswinkel en of u dadelijk een kistje sigaren wilt bezorgen. Meneer wacht er op.

‘Zeker, zeker! Ik zal 't direct brengen. Meneer

bedoelt zeker de gewone, die hij altijd van mij heeft?’

‘Jawel, juist!’ zei Bert, wien de grap geweldig meeliiep. ‘Dag meneer.’

‘Dàg kereltje. Wil je niet een sigaretje opsteken?’

‘Nou meneer, alstublieft!’

De winkelier gaf hem een cigaret en liet hem die aansteken.

‘Dank u wel, meneer!’ zei Bert en stapte deftig den winkel uit.

Trotsch als een generaal, die de overwinning heeft behaald, naderde hij zijn makkers, groote rookwolken uitblazend. Verbaasd keken de jongens hem aan, ze begrepen de grap nog niet recht!

‘Geduld maar,’ zei Bert. ‘t Móóiste van de zaak komen we nu pas te zien.’ En hij vertelde wat hij in de twee winkels had besteld.

‘Pas op,’ vervolgde hij, ‘daar komt de bestelde boter!’

Werkelijk kwam een loopjongen uit den kaaswinkel, hij droeg een twee-ponds boterpot en bracht die naar den sigarenhandelaar.

‘Volg me!’ sprak Bert, en hij vatte met zijn makkers post terzijde van de winkel deur, zoodat

wie *in* den winkel was, hen niet kon zien, maar zij daarentegen alles konden hooren.

De loopjongen trad binnen.

‘Meneer, hièr is de boter?’

‘De bo -? Bo - ter!’

‘Jawel, de *boter!*’ zei de jongen nog eens.

‘Hoe kom je er bij, om hièr boter te bezorgen?’

‘Hebt u dan geen boter besteld?’

‘Je bent razend, jongen!’ Ik boter bestellen? Neen maar die is goed!’

‘Maar mijn baas heeft het toch gezegd!’

‘Jou baas is niet wijs! Ruk maar gauw uit met je boter en zeg maar, dat je verkeerd bent. Maar wacht eens even, dan kan je meteen het kistje sigaren voor je baas meenemen.’

‘Goed meneer. Dus de boter ook weer terug brengen?’

‘Loop naar je grootmoeder met je boter! Pak aan, hier zijn de sigaren!’

Bert en zijn makkers knepen elkaar in de armen van het lachen. Toen de jongen den winkel verliet volgden ze hem behoedzaam en bleven op zij van den kaaswinkel, in afwachting van de dingen, die komen zouden.

De loopjongen zette de boter weer bij Bos op de toonbank.

‘Wat 's dat! Wat 's dat?’ piepte Bos. ‘Breng je de boter weerom?’

‘Ja baas. Meneer Wijnberg heeft geen boter besteld.’

‘Hè?: Wát?!’ 't Kaasmannetje dribbelde sterk.

‘Wat zeg-ie? Niet besteld?’

‘Nee baas. Enne hier zijn de sigaren.’

‘Sigare - sigare!’ piepte Bos, en zijn koonen werden pimpelpaars. ‘Wát sigare - Wiè sigare - ruk uit, ruk uit!’

‘Maar baas, wat wil...’

‘Wat wil? Wat wil!’ Bos danste bijna over de toonbank heen. ‘Wat wil wie - wie wil wat - ik moet geen sigare - geef hier gauw!’

Met al de kleuren van den regenboog op zijn gezicht huppelde Bos den winkel uit. Bert rolde met zijn vrienden van 't lachen bijna over de straat.

Mijnheer Wijnberg rookte kalmpjes een fijne sigaar en snuffelde de krant eens door. Maar verschrikt keek hij op, toen de deur openklingelde en buurman Bos den winkel in danste.

‘Meneer Wijnberg! Meneer Wijnberg! Dat's een schandaal, ja! Boter bestellen en niet koopen!’ - Bos dribbelde een polka.

‘Wát blijft u, meneer Bos?’

‘n Schandààl! - 'n Schandààl! En die sigare.’

‘Heeft ù besteld,’ zei Wijnberg, blauwve rookwolkjes uitblazend.

‘Leugens - leugens! Moèt ze niet! Dat 's bedriegerij, dat 's geméén!’

Bos voerde nu een waren Indianen dans uit.

‘Nu en *ik* moet jou boter niet!’

‘En *ik* jou sigare niet!’ piepte Bos met huilstem. ‘Ik laat me niet oplichten.’

‘Wilt u asjeblijft heengaan, meneer Bos,’ vroeg Wijnberg, wien de grap verveelde.

‘n Bedrieger ben je - 'n schandaal is 't - en ik wil mijn centen hebben!’

‘Mársch! Er uit, er uit! commandeerde Wijnberg, en duwde den altoos dribbelenden en dansenden kaasman naar de deur.

‘k Zal de politie halen!’ hijgde Bos, ‘de politie... de politie...’

‘En nu zàl je er uit! Ingerukt - marsch!!’ Bom! De deur sloeg dicht.

't Kaasmannetje stond nu buiten, dribbelend driftige, heftige woordjes tot de omstanders schreeuwend.

‘Man, ga naar huis!’ zei een Rotterdamsche vischvrouw, ‘neem een slokkie voor de schrik en warm je niet zoo op.’

Bos zakte af, mopperend, en hij sloeg zijn winkeldeur met een hârden slag dicht.

Bos had een bedorven avond!

Bert had zich kostelijk met de grap vermaakt, en door dit ondeugend streekje kwam bij Bram eveneens de lust op, om met zijn dappere kameraads op meerdere avonturen uit te gaan.

‘Wat was die kaasboer boos, he?’ schaterde Bert, en hij maakte een luchtsprong van vier voet.

‘Nou, of-die!’ lachte Bram. ‘Maar nu is het mijn beurt. Ik moet ook nog boodschappen doen.’

‘Boodschappen?’ vroeg Joris, ‘moet je boodschappen doen voor je moeder?’

‘Wel neen, sufferd!’ lachte Bram. ‘Je moet maar eens goed kijken, hoe ik hem dat lever, dan kun je het van mij leren.’

Nieuwsgierig volgden de jongens hun vriend Bram, die nu eens toonen zou, dat hij voor Bert niet onderdeed in het uithalen van guitenstukjes. Dat al te veel moed wel eens overmoed wordt en licht tot onvoorzichtigheid aanleiding geeft, daar dacht Bram niet aan.

Op de Leuvehaven was een flinke kruidenierswinkel. Voor de winkelramen lagen de waren aantrekkelijk uitgestald: kistjes vijgen, amandelen, rozijnen en krenten, tabletten chocolade, potjes

gember en allerlei heerlijkheden lachten de voorbijgangers toe.

Dezen winkel koos Bram zich als terrein voor een nieuwen kwajongensstreek. Terwijl zijn kameraden voor de deur bleven staan, ging Bram bedaard den winkel binnen, waar reeds verscheidene vrouwen op boodschappen wachtten. Het duurde dan ook een heel poosje, voor hij aan de beurt kwam. Eindelijk vroeg de kruidenier hem:

‘En jij ventje?

‘Een pond thee!’ zei Bram met een ernstig gezicht.

‘Van hoeveel?’

‘Van - van - van 'n dubbeltje,’ verzon Bram.

‘Van *een dubbeltje*?! Die bestaat niet! Thee van een dubbeltje heb ik niet. Wel van 13 cent het ons.

‘Dan maar van 13 cent,’ zei Bram. ‘Een pond thee voor 13 cent.’

‘Ben je razend jongen? Een pond kost 65 cent.’

‘Ook al goed. Dan maar 65 cent.’

De kruidenier keek Bram eens aan. De man vertrouwde de zaak niet erg.

‘Heb je centen bij je vroeg hij, voorzichtig.

‘Natuurlijk!’ vertelde Bram. ‘In mijn zak!’

‘O, dan is 't goed.’

De kruidenier woog een pond thee af, deed ze in een zak en bond dien met een touwtje dicht.

‘Nog iets?’ vroeg hij.

‘Vijf pond suiker.’

‘Van de beste?’

‘Ja, de beste,’ zei Bram.

Een reusachtige zak, met 5 pond suiker gevuld, lag weldra naast de thee.

‘En nu?’

Brams oogen dwaalden den winkel rond.

Te drommel ja, wàt nu? Enfin er was genoeg te zien.

‘Een sucade-koek!’ zei Bram snel, toen hij dit heerlijk banket op een plank ontdekte.

De koek kwam naast de twee zakken, en Bram bestelde doodleuk nog:

1 kilo rijst,

1 pond poeder-chocolade,

1 ons krenten,

1 stuk zeep,

4 pakken havermout,

1 doos stijfsel,

½ pond kussentjes, en 2 kilo zout.

Een ontzaggelijke stapel lag op de toonbank! ‘Nog iets?’ vroeg de kruidenier, die zich niet

erg meer op zijn gemak voelde.

‘Ja! Nou nog twee el bruine boonen!’ zei Bram, en eet dan op mijn gezondheid al dat lekkers maar zèlf op, maar verslik je niet!’

Snel als de wind wou Bram de deur uitlopen.

‘Houdt hem vast!’ riep de woedende kruidenier tot zijn knecht, die juist bij de deur stond.

Bram voelde zich stevig bij den schouder grijpen, zoodat aan ontvluchten niet te denken viel.

‘Jou drommelsche aap van een jongen!’ raasde de kruidenier, en hij sprong bijna uit elkaar van nijd. ‘Ik zal jou leeren winkeliers te bedriegen! Geef hem eens hier, Dirk! Allo, en nou over de knie, straatbengel!’

Er was niets aan te doen. De kruidenier legde den spartelenden Bram over zijn knie, en timmerde zoo geweldig, dat de jongen moord en brand schreeuwde.

‘Ziezoo, vriendje! En waar woon jij?’

Owee, dacht Bram, nu zal hij me door de politie thuis laten brengen.

‘Spreek op jongen! Waar woon je?’

‘Hier naast in de Zevenhuizensteeg,’ verzon Bram.

‘Welk nummer?’

‘Nommer zes, au, laat me los!’

Zoo, dan zal ik jou eens eventjes thuis brengen, vadertje. Dirk, geef mijn pet eens aan en let jij even op den winkel!’

De kruidenier pakte Bram bij een arm en bracht hem in 't straatje, waar hij bij No. 6 aanbelde.

Een slordig gekleede vrouw trok de deur open.

‘Hier is je zoontje, vrouw,’ sprak de kruidenier. ‘Dat lieve jongetje heeft de aardigheid uitgehaald om voor bijna tien gulden boodschappen te bestellen en mij zoowat een half uur aan 't werk te zetten. 't Is een beeld van een jongen, hoor! En raad eens, wat-ie toen zei?’

‘Mijn zoontje?’ vroeg de vrouw verbaasd, ‘en ik heb niet eens....’

‘Toen ze-die: *Nou nog twee el bruine boonen!* Jawel! En dat *ik* alles maar moest opeten en me niet verslikken. Een lief ventje hoor! Als hij 't hart in zijn lijf heeft, om nog eens in mijn winkel te komen, breek ik hem z'n beenen. Geef hem nog maar eens flink voor zijn broek. Goeienavond!’

De kruidenier verdween. De vreemde vrouw stond nog verbaasd met open mond op de trap, toen Bram als de wind de deur uit rende en naar de jongens terugging.

‘Haha!’ schaterde Bert, ‘dat is je niet meegevallen Brammetje! Jongen wat hebben we om

jou gelachen, maar hoe kwam je er bij, om je in die straat te laten brengen?’

‘Och, ik verzon maar zoo iets,’ vertelde Bram ‘Als ik gezegd had, dat ik in B... woonde, had die kerel mij misschien door de politie laten wegbrengen. En daar had ik geen zin in.’

Langzamerhand gingen de jongens nu weer huiswaarts. Het was een prettige middag geweest, ondanks den regen, dat moesten ze allen erkennen.

En toen Bram 's avonds in zijn bed lei, dacht hij nog lang aan die kwajongensstreken. ‘Hé, wat was die kaasboer nijdig - en - en wat werd-ie lékker uitgegooid door dien sigarenman - en - en die gemeene vent van 'n kruidenier, om zoo hard te slaan - zoo'n erwtenteller - zoo'n suikerbaard - zoo'n krentenweger...’

Achtste hoofdstuk.

Tobias krijgt zijn verdiende loon.

Het was Zondag geweest, zoo'n in-vervelende, saaie Zondag met regenbuien en windvlagen. Heelemaal geen weer om te wandelen of buiten te

spelen. Vader had 's middags in een stoel zitten dutten en Moeder was naar een buurvrouw overgewipt. Bert en Bram hadden zich gruwelijk verveeld. Bram was bij Bert gekomen en eerst hadden ze getracht, zich zoo goed mogelijk binnenshuis te vermaken. Ze waren begonnen met haasje-over springen in de kamer, waar Vader te slapen zat, maar de goede man was van het heidensche gedreun zoo geschrokken, dat hij haast uit zijn stoel viel. Toen waren ze gaan spelen met een elastieken bal, waarmee ze eerst het koffie-servies ondersteboven kegelden en toen een groote vaas van de linnenkast smeten. Ontmoedigd door deze teleurstellingen waren ze naar den zolder gegaan, waar ze verstoppertje spelen zouden. Maar toen Bram wou wegkruipen in een groote keulsche inmaakpot en met groote moeite hoofd en armen erin gewerkt had, bemerkte hij dat hij niet meer achteruit kon, daar de nauwe opening van de pot hem in de klem hield. Hij was toen geweldig gaan schreeuwen, zelfs Bert kon hem uit zijn zonderlinge gevangenis niet bevrijden en Vader was verschrikt naar boven komen hollen en had de mooie Keulsche pot met een bijl stukgeslagen! Toen was Brammetje uit de knel. Maar nu waren de jongens nog veel verdrietiger geworden, vooral ook omdat Vader

vreeselijk boos was over het verlies van zijn mooie huishoudelijke voorwerpen. Met de ellebogen op het raamkozijn hadden ze toen naar de natte straat zitten turen, kijkend naar den onophoudelijken regen, die in groote en kleine plassen bobbeltjes sputterde. Af en toe was er iemand gepasseerd met een druipende paraplu, soms ratelde een koets, glimmend van regen, door de dorpsstraat. En al vroeg was het donker geworden en bracht het lamplicht tenminste een ietsje gezelligheid in de huiskamer. Om acht uur, na de avondboterham, was Bram naar huis gegaan en Bert naar zijn zolderkamertje. En toen hij boven kwam, scheen zoowaar de maan helder door het raam naar binnen. De lucht was opgeklaard, de sterren flonkerden als diamantjes op donker-blauw fluweel.

‘Gelukkig droog,’ dacht Bert, en hij gooide zijn raam wijd open. ‘t Was stil buiten. Alleen van verre hoorde hij ‘t leven in de stad, dat gonsde als ‘t gezoem van de bijen. Hij had ‘t gezicht op zijn tuin met de wigwam, de tuinen van de burens en daarachter de sloot en de polders. ‘t Huis van buurman Derksen, met een uitbouw in den tuin, belette het uitzicht naar rechts, en was door een smal strookje gronds gescheiden van Berts woning. Als Bert naar buiten keek, kon hij door het raam

van buurmans slaapkamertje zien. En iederen avond ongeveer acht uur, zag hij Derksen verschijnen met een kaars in de hand. Even dan kon hij de kamerdingen bij het wapperende kaarsvlammetje onderscheiden, maar spoedig liet buurman 't witte gordijn zakken en zag Bert alleen Derksens bewegende schaduw als een chineesche schim op 't verlichte raamvlak. Derksen was vijf en dertig jaar en knecht op een groote bloemisterij. 's Morgens om vier uur stond hij reeds op, want voor hem begon het werk klokke vijf. Geen wonder dus, dat de man gaarne vroeg naar bed ging. Derksen was geen vriendelijk man, 't was een mopperaar, een ontevreden mensch, altoos anderen afsnauwend met korte, barsche woorden, een man, die zelden lachte of vroolijk keek. Bert had het niet erg op hem begrepen, en het was hem wel wat waard, dien onuitstaanbaren mopperaar eens te foppen.

Toen Bert even naar buiten had gekeken, en juist zijn raam weer wilde sluiten, zag hij, dat er licht op Derksens kamertje kwam. Werkelijk verscheen de knorrepot met een brandende kaars. Bert zag duidelijk zijn norsch, ontevreden gezicht.

‘Wat een brompot, wat een zuur gezicht,’ zei Bert bij zichzelf. Maar buurman liet gauw 't gordijn zakken, en toonde verder alleen zijn scha-

duw. Bert dacht, dat het wel grappig zou zijn, iets tegen het raam van Derksen te gooien, om hem eens bang te maken. En opeens kwam er een idee in hem op.

Snel volvoerde hij zijn plan: hij zocht in een kistje met ouden rommel naar een hol rietje, dat hij vroeger wel gebruikt had om er erwten mee te blazen. Die erwtenblazer vond hij spoedig, en op den zolder zocht hij wat overgebleven boonen en grauwe erwten.

Met een ondeugend, lachend gezicht, grinnekend over de grap, die beginnen zou, ging hij voor 't raam staan, een beetje terzijde, dat niemand hem kon bemerken. Toen nam hij een boon in den mond stak het holle rietje tusschen de lippen... mikte op het verlichte raam.... en de boon snorde weg. Trik!! - ketste het tegen het glas.

Buurman Derksen, mopperend over zijn horloge, dat voortdurend tien minuten achter liep, liet van schrik het uurwerk uit zijn handen vallen.

‘Wat zal me nou overkomen?’ bromde hij, nijdig naar 't venster ziende.

Triktrik!! - Twee boonen ketsten tegen de ruit.

Derksen begreep er niets van. Hij zette een nijdig gezicht, tilde 't gordijntje wat op en tuurde door het donker naar buiten.

‘Wat seldrement!’ mopperde hij halffluid, ‘k Zie niks... wat tikt er nou tegen de ruit met zoo'n slag?’

Bert kreeg bij 't zien van Derksens woedend gezicht onder 't gordijntje een geweldige lachbui, maar hij hield zich doodstil en wachtte, tot buurmans hoofd weer verdween.

‘k Mag een olifant wezen als ik er wat van begrijp,’ zei Derksen brommend. Hij liet het gordijntje weer zakken, raapte z'n horloge op, ging zitten en begon zijn broek uit te trekken.

Tiktik - pàts! zei de ruit.

Derksen sprong overeind, maar struikelde over zijn broek, die nog niet heelemaal uit was en sloeg tegen den grond, terwijl hij z'n washtafeltje meetrok en zijn waschkom precies op zijn knikkerbol kreeg.

‘Au! Die is raak. - M'n hoofd is in tweeën!’ Wrijvend over zijn schedel, kermend van pijn en razend van woede richtte Derksen zich op, was in twee stappen bij het raam, trok met een ruk 't gordijntje op en wierp in zijn nijld zoo wild en onbesuisd het raam open, dat...

Rinkeldekink - rinkink!!!

Kletterend vielen de scherven naar beneden.

‘Wie doet dat,’ brulde Derksen, groen-paars

van nijd. 'Betalen zal je 't! 'k Weet je te vinden, hoor! 'k Zie je wel.... 'k zie je wel daar beneden!'

Derksens woede had Bert nu toch wel wat verschrikt. In een wip lag hij half ontkleed te bed, terwijl hij Derksen nog hoorde razen en tieren. Maar hij had de zekerheid, dat de woedende tuinknecht hem *niet* gezien had, anders zou hij geroepen hebben: daar *boven*. 't Duurde nog een heel poosje, voordat Derksens stem zweeg. Hij bleef nog langen tijd schreeuwen, dat al zijn buren 'gemeen volk' waren, en gat ze voorts nog allerlei schoone namen, die te mooi zijn om ze hier op te noemen.

Van dit avontuurtje kwam Bert later alleen nog, dat Derksen met de buren, behalve met zijn ouders, hooglopende ruzie had gemaakt en dat Brant, zijn boezemvriend, van diens vader een paar flinke draaien om de ooren had gekregen, omdat de goede man dacht, dat Bram de dader was. Maar Bert heeft het ware van de geschiedenis als een groot geheim bewaard en lachte in zijn vuistje.

Op zekeren middag waren Bert en Bram naar het marktplein gegaan om te knikkeren, toen ze daar tot hun vreugde Tobias Kerkman bemerkten, die gejaagd voor de kerk heen en weer liep en

telkens naar den toren keek, waarbij hij dan een schel gefluit liet hooren. Verbaasd over het zonderlinge doen van Tobias, bleven Bert en Bram op een afstand staan, om te zien, wat dat alles toch beteekenen moest. Tobias liep weer wat achterwaarts, keek aandachtig naar de jalouziekleppen in den toren en begon weer te fluiten.

‘O, ik begrijp het al,’ zei Bram. ‘Zijn duiven zullen in den toren gevlogen zijn.

‘Dat geloof ik ook,’ zei Bert, ‘maar dat kan me minder schelen. Ik moet hem nog altijd die valsche beschuldiging inpeperen, dat heeft hij nog aan mij te goed.’

‘t Is juist een mooie gelegenheid,’ vond Bram, ‘die laffe knul heeft een goed pak rammel wel aan je verdiend.’

De jongens kwamen naderbij en tot hun groote verwondering ging Tobias niet op de vlucht.

‘Wat loop je hier te fluiten en naar den toren te kijken, gluiperd!’ riep Bram hem toe.

‘Ik kom eens eventjes met je afrekenen, bedrieger!’ zei Bert, op hem toeloopende.

‘Dat is flauw, twee tegen één!’ riep Tobias. ‘Ik wil niet eens met je vechten. Mijn duiven zijn in den toren gevlogen, die moet ik eerst hebben.’

‘Eerst je duiven hebben en dan vechten?’ vroeg

Bert, 'ik vind het best. Maar waarom ga je de duiven niet uit den toren halen?'

'Ik durf niet,' zei Tobias. 'Als de koster het ziet, ben ik er bij.'

'Ach, wat, de koster. Je bent een akelige, laffe knul, die niets durft. Bram en ik durven best, nietwaar Bram?'

'O hé ja,' antwoordde Bram. 'Kom maar mee. Wij zullen de duiven wel krijgen.'

'Op twee voorwaarden dan,' zei Bert.

'Goed, noem maar op. Welke?' zei Tobias, die al blij was, dat hij zijn duiven terugkreeg.

'De eerste voorwaarde is, dat jij zelf mée gaat in den toren.

'Ja, natuurlijk.... maar, jullie mogen me geen kwaad doen,' zeurde Tobias.

'Hahahaha!' schaterde Bert. 'Je bent toch een hêld! Wil je wel gelooven, dat jij mij veel te kinderachtig bent om met je te vechten? Een paar draaien om je varkensooren ben je mij hoogstens waard. Pas op, de tweede voorwaarde is, dat ik je na afloop een flink pak op je broek geef, neem je dat aan?'

'Neen, dat vind ik gemeen,' zei Tobias huilerig, 'jullie moeten me geen kwaad doen.' En hij begon half te huilen.

‘Lafaard! voegde Bert hem toe, ‘je bent het me niet eens waard. Vooruit, we zullen je duiven halen, maar jou vind ik later well’

De deur van de torentrap was gesloten, zóó konden ze den toren dus niet bereiken. Maar de zijdeur van de kerk was open, want het was Zaterdag en de banken werden schoongemaakt. De jongens zagen door de geopende deur, dat de werkvrouw juist op de gaanderij was, het kleine orgel af te stoffen. Stil slopen ze met hun drieën naar binnen en wisten ongemerkt in de kerk het deurtje te bereiken, dat toegang gaf tot den toren. Zonder gedruisch te maken sloten zij die deur weer achter zich en klommen naar boven. Door de kijkgaten in den toren zagen ze, dat ze al hooger en hooger stegen, de huizen en menschen werden hoe langer hoe kleiner, en eindelijk bereikten ze het torenkamertje, waar de kerkklok hing. Werkelijk fladderden twee jonge duiven in het kamertje rond, die trachtten hun enge gevangenis te ontvluchten. De arme dieren waren door de néérhangende jaloeziekleppen naar binnen gevlogen, maar wisten niet, hoe ze weer naar buiten moesten komen.

Tobias strekte vol blijdschap de handen naar zijn duiven uit, en had ze gauw gevangen. In het kamertje stond een laddertje dat naar den koepel

van den toren leidde. Bert en Bram hadden fluks dit trapje beklommen en dansten nu vol pret een rondedans in den koepel, die gelukkig door een zwaar ijzeren hek omgeven was, anders zouden onze waaghalzen er wel eens minder goed afgekomen zijn. Toen hun dolle pret wat bedaard was, riepen zij Tobias toe, ook naar boven te komen.

‘Neen,’ zei Tobias, ‘ik doe het niet. 't Is veel te gevaarlijk.’

‘Loop rond,’ lachte Bram, ‘je zult niet door het hek vallen!’

‘Laat je duiven hier maar los!’ riep Bert, ‘dan behoef je ze niet naar beneden te dragen.’

Na lang dralen en aarzelen beklom ook Tobias het laddertje. Boven gekomen, liet hij de duiven los, die klapwiekend wegvlogen.

‘Ze gaan naar huis!’ riep Tobias. ‘Kijk, daar ginds zijn ze al, boven het huis van den bakker!’

‘Ik zie ons huis!’ juichte Bram. ‘En ik zie de jongens buiten spelen, Bert!’

‘Kijk!’ riep Bert, ‘daar loopt meester Landreus bij de school! Wat zou hij wel zeggen, als hij ons zag?’

‘Wel,’ antwoordde Bram, ‘natúúrlijk zou hij zeggen: ‘als er van jullie wat terecht komt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken!’

De jongens hadden zooveel pret van het aardige panorama, dat zich voor hunne oogen uitstreckte, dat ze zelfs alle haat tegen Tobias en alle vechtpartijen vergaten.

Ze waren zoowat een kwartier in den koepel geweest, toen Bram eensklaps uitriep:

‘Daar komt de koster aan! Kijk, daar in de dorpsstraat! Hij heeft ons al gezien!’

‘Vooruit, naar beneden!’ schreeuwde Bert. ‘Wij moeten buiten de kerk zijn, eer de koster er bij is! Vooruit Bram!’

Bert en Bram lieten zich van schrik van het laddertje rollen... pats!... bom!... een buil... een schram... wat gaf het?.. Als ze maar gauw beneden waren. Maar Tobias kon zoo gauw niet met zijn beenen overweg, hij was nog boven aan het laddertje, toen Bert en Bram het torenkamertje afsnelden en in hun onbesuisde haast de deur van het kamertje achter zich zoo hard dichtwierpen, dat zij in het slot vloog. Daar de sleutel aan den buitenkant zat, en de twee jongens niet wisten, dat Tobias nog in het kamertje was, kon deze hen natuurlijk niet volgen. Bij vier of vijf treden te gelijk renden de jongens de torentrap af, en het mocht een geluk heeten, dat zij er zonder noemenswaardig letsel afkwamen. Ze snelden juist tot

groote ontsteltenis van de werkvrouw de kerkdeur uit, toen de koster om den hoek der kerk verscheen. Dadelijk zette de man hen achterna, maar hij moest het spoedig opgeven.

‘Ik zal ze wel krijgen,’ mompelde hij, ‘t zijn natuurlijk Bert en Bram weer. Ik zal het eens netjes haarfijn aan den schoolmeester vertellen, die zal ze wel eventjes hun verdiende loon geven.’

Meester Landreus kwam toevallig van den anderen kant en de koster haastte zich, om hem met Bert en Brams waaghalzerij in kennis te stellen.

‘Ja,’ bromde de schoolmeester, ‘al zeggen ze ook, dat die jongens een goed hart hebben, ik zal het niet tegenspreken, maar ik houd toch vol, dat er van die jongens niets terecht komt, anders mogen ze mij m'n hoofd afhakken.’

Tot zijn grooten schrik bemerkte Tobias Kerkman, dat de torenkamerdeur afgesloten was en onmiddellijk dacht hij aan boos opzet van Bert en Bram. Hij beproefde de deur te openen, tevergeefs, toen ging hij rukken, slaan trappen.... het baatte niets! Tobias begon te huilen... Hoe moest hij er uit komen? Langs den toren naar beneden klimmen, dat ging toch niet? Nog eens probeerde hij met wilde rukken de deur open te krijgen, maar ze bleef stijf gesloten. Nu begon de jongen uit alle

macht om hulp te roepen, maar niemand die zijn kreten hoorde. Toen begreep hij, dat de koepel het eenige middel was, om de aandacht der dorpsbewoners op zich te vestigen. Haastig beklom hij weer het laddertje, en in den koepel gekomen, zette hij de handen aan den mond en schreeuwde zoo luid hij kon:

‘Hei! Hallo! Hallooo! Hélp!’

De koster, die met meester Landreus een eindje mee geloopt was, keerde juist op het kerkplein terug, toen hij het geschreeuw van Tobias hoorde. Verbaasd keek hij naar den toren en zag, dat er wéér een jongen in den koepel zat.

‘Wel heb ik van mijn leven!’ riep de man uit. ‘Het lijkt wel of alle kwajongens van de wereld vandaag in *mijn* toren klimmen! We zullen dat ventje eens eventjes leeren!’

En de koster snelde naar den toren, klom naar boven, ontsloot het kamerdeurtje en verloste Tobias uit zijn benarde positie. Maar eerst gaf hij den knaap een geduchte rammeling, daarna kon de dappere torenbeklimmer naar huis gaan. Toen Bert en Bram later hoorden, waar Tobias gebleven en wat er met hem gebeurd was, zeiden zij: ‘De valsche beschuldiging is prachtig gewroken; Tobias heeft zijn verdiende loon.’

Negende hoofdstuk.**Waarom Bert onverwachts zoo ziek werd.**

Tot groote tevredenheid van meester Landreus was het de eerste week met Bert heel goed gegaan. De jongen gaf geen reden tot misnoegen en deed zelfs zijn best om het gedane kwaad weer goed te maken. Maar nauwelijks was de tweede week begonnen, of het was al weer mis! Berts aangeboren levendigheid en zucht tot grapjes-uithalen kwamen spoedig weer voor den dag, braafheid en leerlust gingen op de vlucht en op zekeren middag was het tot meesters groote verbazing Bert alweer, die met een kameraad onder de schoolbanken lag te worstelen. Op een anderen keer had hij de mouwen van al de jassen en mantels, die in de gang aan kapstokken hingen, binnenste-buiten gekeerd, klappertjes in de gangpaden tusschen de banken gestrooid, zoodat de meester erop trapte en het telkens in school knalde, vier springlevende veldmuizen meegebracht en die tot groot vermaak van de kinderen laten rondloopen en nog ontelbare andere ondeugdheden uitgehaald.

Toen was meester Landreus weer met straffen

begonnen en het gebeurde maar zelden, dat Bert niet twee of driehonderd strafregels te schrijven had. Meest hield Bram hem gezelschap, al vond deze het lang niet prettig, dat Bert nooit zonder straf was.

Het was Dinsdag. De kinderen van Berts klasse waren aan het rekenen en ook hijzelf werkte op 't oogenblik tamelijk hard. Maar toch bemerkte hij, dat zijn achterbuurman telkens de sommen van hem naschreef en dit begon Bert te vervelen.

‘Zeg, kijk je haast voor je?’ zei Bert tot den na-plakker.

‘Pfoe, ik kijk niet eens op jou lei,’ blufte de ander.

‘Pas op dan, dat je 't niet weer probeert,’ dreigde Bert, ‘anders zal ik je een kink op je kalen knikker verkoopen dat je je vaders pet voor een kruiwagen aanziet!’

Na een poosje keek Bert toevallig van zijn lei op, en zag, dat de jongen wéér naplakte. En daarover werd hij zoo boos, dat hij z'n arm uitstreekte en den naschrijver een pats op zijn wang gaf, die je wel in de dorpsstraat had kunnen hooren.

‘Au, au!’ schreeuwde de jongen.

‘Wie doet dat daar?!’ riep meester Landreus, en hij gaf met den rotting een slag op den lesse-

naar, dat het ding haast in stukken vloog.

‘Hij meester, hi - hi - hij!’ huilde de naplakker, op Bert wijzend.

‘Waarom doe jij dat?’ vroeg de meester, op Bert toeloopende.

‘Omdat-ie nà-plakt, meester!’ zei Bert.

‘Zoo - in ieder geval wil ik niet hebben, dat er op school klappen worden uitgedeeld. Je blijft honderd-vijftig regels schrijven.’

En tegelijk kreeg Bert een paar flinke striemen met den rotting, zeker als toepassing van meesters woorden.

En toen het nu tegen twaalven liep en Bram niet zoo laf wou wezen om Bert in den steek te laten, bedacht hij iets om óók te moeten schoolblijven. Nu, dat was zoo moeilijk niet. Bram vond het ook zeer eenvoudig. Hij liet zich plotseling uit de bank vallen, wat een verbazend hården dreun op den grond gaf! Maar tot zijn verwondering kreeg hij geen straf, omdat meester dacht, dat het een ongelukje was! Het plan was dus mislukt en Bram peinsde op een beter. Nu nam hij zijn lei in beide handen en smet dien met klétterend geweld op den vloer.

‘Domme jongen, kijk toch wat je doet!’ riep de meester verschrikt.

Maar Bram kreeg géén straf. Toen was hij ten einde raad en besloot, het voorbeeld van Bert te volgen. Opeens pakte hij zijn buurman bij de ooren en trok hem zóó hard heen en weer, dat de jongen een schreeuw van pijn gaf en met Bram begon te vechten. Samen rolden ze nu uit de bank, meester Landreus stoof er met zijn rotting op af, sloeg Brams buurman zoo geweldig op zijn baadje, dat de jongen in zijn drift brutaal werd en riep:

‘Houdt je stok bij je, meester!’

Dit was voor meester Landreus voldoende om vreeselijk boos te worden. De jongen kreeg nog een extra pak slaag benevens tweehonderd strafregels ...en Bram... niets!

‘Nu geef ik het op!’ zie Bram tot zichzelf, ‘ik heb me eerst uit de bank laten vallen, toen m'n lei bijna aan splinters gegooid, nú mijn buurman half vermoord en nog krijg ik geen straf. Ik zou wel eens willen weten, wat ik dan zou moeten doen om wèl straf te krijgen.’ In gedachten staarde Bram naar den zolder, alsof hij daar nieuwe plannen ontdekte, maar ineens hoorde hij Meesters stem, die hem toeriep:

‘Bram Glazer, je zit maar te luieren en naar den zolder te kijken inplaats van je sommen te maken! Je blijft om twaalf uur honderdmaal

schrijven: Ik mag mijn tijd niet verslapen!’

‘Mooi!’ dacht Bram. ‘Toch gewonnen. Als ik vooruit geweten had, dat hot zóó gemakkelijk ging, had ik me niet zoo druk gemaakt.’

En nu hield Bram zijn boezemvriend trouw gezelschap bij 't schoolblijven.

Nu moet ge niet denken, dat Bert voor dat bijna onophoudelijk schoolblijven totaal onverschillig was, volstrekt niet! Voor Bert zat de groote moeilijkheid in het moeten stilzitten van 9-12 en van 2-5 uur! Dàt was hem bijna onmogelijk! Maar het geringste grapje bezorgde hem bèrgen strafwerk!

O, dat nare, nàre schoolblijven!

Een pak slaag,... nu ja, dat ging er nog mee door. Als de pijn over was, had je er verder geen last meer van. Maar schoolblijven... brrr! Bert zou wel eens willen weten, wie die soort van gevangenisstraf uitgevonden had. Want een gevangenisstraf, dàt was het! Terwijl je de andere jongens buiten hoorde spelen, zat je tusschen vier kale, koude schoolmuren met een lei voor je, waarop een regiment strafregels marcheerde van heb-ik-jou-daar! En dan zat je maar te krabbelen, zoo gauw je maar kon: ik, ik, ik, ik,... mag, mag, mag, mag... niet, niet, niet, niet,... te, te, te, te...

laat, laat, laat, laat... komen, komen, komen, komen! ... Oef! wat een werk! Eindelijk kwam er een dag, dat Bert den brui ervan gaf. 't Kostte wat het wilde, maar hij wou nu eens wat rust nemen na al dat gekrabbel. En als wraak op den meester zou hij een paar dagen uit school blijven, maar op welke manier, dat wist hij zelf nog niet. Daarom vroeg Bert eens aan een grooten jongen, die al een paar jaar van school was:

‘Zeg, ben jij wel eens stilletjes uit school gebleven?’ De jongen keek hem lachend aan, en zei:

‘Wel méér dan ééns! Dat is heelemaal geen kunst!’

‘Zoo, en hoe deed jij dat dan?’ vroeg Bert in spanning.

‘O, heel eenvoudig. Ik hield me ziek en bleef dan een paar dagen lekkertjes in bed.’

‘Ziek? Maar als je nu niets mankeert, zien ze toch dadelijk dat het niet waar is?’

‘Dat denk je maar,’ pochte de jongen. ‘Geen kans voor! Als je zegt, dat je erge buikpijn hebt en dat je zoo misselijk bent, gelooven ze je wel. Anders zeg je maar, dat je hoofd zoo zeer doet, of je keel, of je beenen. Daar is geen kunst aan.’

Bert onthield die raadgeving goed.

‘Wacht maar,’ dacht hij, ‘zoo slim ben ik wel,

dat ik me verschrikkelijk ziek houd. Ik blijf dan écht een paar dagen thuis, krijg lekker eten en drinken en behoef niets te doen. Wat zal meester Landreus raar opkijken, als hij me geen strafregels kan laten schrijven! Dat kooltje zal ik hem eens stoven.

Dienzelfden avond stapte Bert in bed met het stellige voornemen, den volgenden morgen gewéldig ziek te zijn.

Al heel vroeg scheen de zon in zijn zolderkamertje. Bert ontwaakte en zag het heerlijke licht van den mooien zomermorgen. In een wip was hij uit bed en bij het raam. Op straat was alles nog stil, alleen in de verte hoorde hij het geratel van een wagen. Een zwerm musschen tjilpte en fladderde om een hoopje haverkorreltjes, in de straat. 't Was een prachtige morgen.

Maar opeens herinnerde Bert zich zijn voornemen van den vorigen dag. Daar had hij waarlijk niet eens meer aan gedacht! Hij zou immers ziek zijn? Ziek? Bert ziek? Loop heen, hij was zoo frisch als een hoentje! Maar... de strafregels! Er stonden er op school nog bijna tweehonderd voor zijn rekening, en die moesten in ieder geval afgeleverd worden. Jammer, dat het nu zulk mooi weer

was. 't Zou vandaag niet zoo heel prettig in bed zijn. Vooral als het weer zoo warm werd als gisteren. - In bed? Waarom in bed? Kon je dan niet evengoed ziek zijn, als je bijvoorbeeld in de kamer zat? Wel natuurlijk! Neen maar, hij zou den heelen dag bij Moeder blijven, boeken bekijken, prentjes kleuren, op zolder spelen. O, zoo!

Een uurtje later hoorde hij Moeder aan de trap roepen.

‘Bert! Bert! Kom je er uit?’

Bert vloog naar zijn bed en trok het warme dek over zich heen.

‘Bert!’

Maar hij hield zich zoo stil als een muis.

Moeder vond het vreemd, dat ze geen antwoord kreeg. Ze klom naar boven en kwam bij het bed.

‘Kom Bert, opstaan! Het is zes uur!’

‘Oó, oo, au!’ kreunde Bert met een benauwd gezicht.

‘Wat scheelt eraan, jongen?’ vroeg Moeder verwonderd.

‘Oó, óó, mijn buik en mijn keel!’ kermde hij, en hij trok zoo'n verbazend komiek gezicht, dat Moeder er haast om lachte.

‘Je buik en je keel?’ vroeg ze. ‘Dat is al een heel merkwaardige ziekte!’

‘O ja, óó,’ steunde Bert, en mijn hoofd doet zoo'n pijn en mijn beenen, ó, au!’

Nu begon Moeder toch werkelijk te lachen.

‘Wel wel,’ zei ze. ‘Dat is lang niet mis, hoor! Pijn in je buik, je hoofd, je keel en je beenen. 't Is verbazend! Je bent toch niet van het dak gevallen?’

‘Ach moeder, ik ben zoo ziek, zoo ziek. En ik ben zoo misselijk. O, wat ben ik náár!’

‘Nu, blijf dan nu nog maar wat liggen,’ sprak Moeder. ‘Misschien is het straks wel beter.’ En met deze woorden ging ze naar beneden.

Daar lag Bert nu.

Veel had hij nog niet gewonnen, dat begreep hij heel goed. Jongens, het was lang niet gemakkelijk om ziek te zijn, als je gezond bent! Blijf nog maar wat liggen, had Moeder gezegd. Maar dat het straks niet beter zou zijn, daar zou Bert wel voor zorgen! 't Was me anders een baantje, hoor!

‘En ik heb nog al wat opgenoemd,’ dacht hij. ‘Ik kan er waarlijk zelf niet meer uit wijs worden. Hoe was 't ook weer? Hoofdpijn, buikpijn, kiespijn... Neen, kiespijn niet! O ja, misselijk en pijn in de beenen.’ Sapperloot, hij wou niet graag, dat het waar was! Maar voor een paar vrije dagen moest je wat over hebben. Stil! Daar kwam wa-

rempel Vader naar boven. Zou hij...? Ja werkelijk, daar kwam Vader al binnen.

‘Wel jongen, ben je zoo ziek? Wat scheelt er aan?’

Bert trok dadelijk een pijnlijk gezicht en begon weer te kermen.

‘Oó, óó, au!’

‘Heb je pijn, jongen?’

‘O, o, vader! Mijn hoofd, mijn buik, mijn beenen!’

‘Zoo zoo,’ zei Vader, ‘dat is me nog al wat!’

‘O, o, vader! Oóóó, en mijn kiezen... o nee... ik bedoel mijn keel. Au, au!’

‘Drommels!’ zei vader, dat is een leelijke ziekte. Ik zie al wat er aan scheelt. Die ziekte van jou heb ik al begrepen.’

Vader zei dit een beetje plagerig, maar toch dacht Bert, dat zijn vader hem werkelijk geloofde.

‘Blijf er maar goed onder!’ sprak Vader, ‘de warmte moet je pijnen verdrijven en daarom zal ik Moeder vragen, om je nog een paar dekens te brengen.’

Vader ging weer naar beneden.

Bert keek raar op zijn neus.

‘Goeien morgen,’ dacht hij, ‘nog een paar dekens erbij! En dat in 't héétst van Juli!
Ik geloof

dat Vader denkt dat ik erg ziek ben. Als ik nu maar niet naar school hoef, dan zal het wel schikken. Ik denk, dat ik het vandaag verbazend warm zal krijgen!’

Nu, dat had hij zoover niet mis, want een oogenblik later kwam Moeder naar boven met vier wollen dekens, die zij uit de kast had gehaald.

‘Bert moet er warm ingepakt worden,’ had vader gezegd. ‘Alle dekens, die we in huis hebben, zullen we op zijn bed leggen.’ En het leek wel of Vader er den spot mee dreef, want toen Moeder geen dekens meer had, nam hij zijn zware winterjas uit de kast en bracht ook die naar boven.

‘Ziezoo, arme zieke jongen,’ zei vader, toen Bert bedolven lag onder vijf dikke wollen dekens en de warme jas, ‘blijf er nu maar warmpjes onder. Steek vooral je handen niet boven dek, want als je kou vat, is het te laat. Broei maar eens goed uit. Lig je nu niet lekker, jongen?’

‘O ja, erg, èrg lekker!’ hijgde Bert, maar bij zichzelf dacht hij: ik stik haast!

Vader en Moeder gingen naar de woonkamer en lieten Bert alleen.

Drommelkaters wat kreeg hij 't wàrm!

Vijf wollen dekens en een dikke jas, en dat in den zomer! Bert kreeg het nu werkelijk benauwd.

Pff.... pff.... wat een hitte! Als ik zoo den heelen dag moet blijven liggen, ben ik vanavond gesmolten, dacht hij. Enfin, ik houd het wel uit. En 't is toch in ieder geval beter dan je vingers blauw te schrijven aan strafregels! Seldrement, wat werd het nu héét onder die dekens! 't Leek wel, of hij in een gloeienden bakkersoven lag! 'Straks ben ik gáár!' zei Bert met een wanhopig gezicht. 'Pff... genadige Gerritje... ik... ik... pff... stik... ik... zweet als 'n paard!... Pff...'

Uit wanhoop sloeg Bert de handen boven het dek en duwde de dekens van zich af. Maar juist kwam Vader weer naar boven met een glas koud water.

'Daar jongen, drink dat glas eens lekker uit. Honger heb je natuurlijk niet, want zieke jongens hebben geen trek in eten. Daarom zullen we je boterhammen vandaag maar aan een arm kind geven. Dat vind-je zeker érg best, hè? Ja, dat dacht ik wel. Maar je moet er beter onder blijven, je zult nog kou vatten, Bert. Wacht, ik zal je eens warmpjes instoppen. En vader duwde met kracht de dikke dekens tusschen het bed, zoodat Bert niet heen of weer kon.

'Mooi!' zei Vader, 'nu heb ik nog een half uurtje den tijd om wat bij je te zitten. Ik steek mijn

pijpje op en dan heb je meteen wat gezelschap. Doen je beenen nog pijn? En je hoofd, en je buik, en je keel, en je kiezen? Allemaal nog pijn, hè? Arme jongen! Blijf er maar gòed onder.'

Owee, wat had Vader Bert leelijk te pakken! Bert zag zoo rood als een gekookte kreeft en lag te hijgen en te blazen als een stoommachine. Het zweet brak hem aan alle kanten uit. En Vader rookte maar kalmpjes zijn pijpje en keek naar den mooien zomerschen dag. Maar Bert kon niet zien, dat Vader fijntjes lachte.

'Ik word hier gebraden!' zuchtte Bert. 'Ik zou wel duizend knickers willen geven, als ik er uit mocht! Hoe houd ik dat uit! En een glas water inplaats van mijn dikke boterhammen! Dat ziet er gòed uit voor me. Ik ben een pepernoot als ik dat grapje nòg eens uithaal. Pff... ik smelt.'

Nu scheen Vader het genoeg te vinden.

'Wel, ben je nòg ziek, arme stakker?' vroeg hij.

'O nee Vader, ik ben al heelemaal beter,' stoomde Bert wiens hoofd nu precies een roode kool geleek.

'Komaan, dat is gauw. Stap dan maar vlug uit bed. En nu heb ik nòg een prachtig geneesmiddeltje voor jou, hier is het.'

En meteen pakte Vader ons Bertje beet, legde hem over de knie... en daar ging het van dik hout zaagt men planken. Bert schreeuwde als een mager varken, maar nú van wèrkelijke pijn.

‘Ziezoo, zieke jongeling,’ zei Vader. ‘En waag het niet meer om zonder mijn permissie ziek te worden, verstaan?’

Bert verstond het heel goed. Na korten tijd had hij zijn boterhammen al binnen en ging op weg naar school.

‘Dat is me ook niets meegevallen,’ zei hij tot Bram, toen hij dezen àlles verteld had, ‘maar ik schrijf liever vijfhonderd regels, dan één uur onder die stapel dekens te liggen. Sapperloot, als ik er aan denk, krijg ik het nòg warm.’

Bert maakte dien dag lijdzaam zijn strafwerk, en hij zal wel nooit meer geprobeerd hebben, om zich zonder reden ziek te melden.

Tiende hoofdstuk.

Sint Nicolaas en zijn knecht.

Het was 4 December, den dag voor St. Nicolaas.

Het mooie dorpje was in een smetloos-wit winterkleed gehuld, slooten en vaarten lagen dicht. Toen Bert en Bram 's morgens naar school gingen, begonnen ze zich eerst wat warm te werken met sneeuwballen gooien, vervolgens maakten ze met de andere jongens een kolossale sneeuw-vesting en juist zou Bert als aanvoerder van de aanvalstroepen de veste bestormen, toen zijn aandacht werd afgeleid door een jongen, die bitter weenende de dorpsstraat uitkwam. 't Was Joris Kats, dat zag Bert dadelijk, en daar deze een van z'n beste kameraden was, snelde Bert op hem toe, en legde vertrouwelijk zijn hand op diens schouder.

‘Wat is er, Joris?’ vroeg Bert verwonderd. Inplaats dat Joris antwoord gaf, begon hij nog veel smartelijker te huilen, en wendde zich van Bert af.

‘Hoe heb ik het nu met je?’ vroeg Bert, nu nog meer verbaasd. ‘Zeg, ben je kwaad op me? Hebben

ze je geslagen? Vertel op, dan zal ik ze even met mijn vuisten tracteeren tot ze om genade smeeken.'

Snikkend zag Joris zijn vriendje aan.

'Ach neen, Bert,' schokte zijn stem, 'dat is het niet.'

'Wat dan? Waarom huil je dan zoo?'

't Is thuis heelemaal mis, Bert. Vader ligt ziek, Moeder is te zwak om te werken... en... en... we hebben niets gegeten sinds gistermorgen.'

'Joris!' riep Bert verschrikt, 'waarom heb je me dat gisteren niet gezegd? Mijn vader zou dan in ieder geval wel geholpen hebben, en andere menschen ook!'

'O neen Bert, dat wou ik niet. Bedelen, dat nooit. Als ik wat verdienen kon, dan...'

'Kletspraatjes!' riep Bert. 'Hoe wou jij verdienen?'

De andere jongens kwamen erbij. Maar Bert was kiesch genoeg om niemand iets te vertellen.

'Waarom huilt hij?' vroegen ze.

'Dat gaat je niet aan!' riep Bert. 'Hij heeft een kwartje verloren en kan het niet meer vinden!'

'Waar verloren? Hier?' vroegen de jongens.

'Ja hier!' antwoordde Bert. 'Zoekt allemaal maar eens goed, misschien vinden jullie het wel.'

De jongens gingen ijverig aan het zoeken en

snel maakte Bert zich uit tie voeten. Hij rende naar huis, vertelde aan zijn ouders hoe treurig het met baas Kats en zijn gezin gesteld was en vroeg aan zijn ouders, of hij een kwartje uit zijn spaarpot mocht nemen. Dit werd hem direct toegestaan. Vader en Moeder deden er samen een gulden bij en vol vreugde snelde Bert naar het schoolplein terug, waar de jongens zich suf zochten.

‘Hoera, ik heb het gevonden!’ riep hij hen toe.

Bert bracht Joris een eindje buiten het bereik der jongens en zei toen haastig:

‘Hier Joris, stop gauw weg en help ze thuis voorloopig daarmee!’

‘Nooit!’ riep Joris. ‘Dat zou bedelgeld zijn. Neen Bert, je meent het good, maar dāt doe ik niet. Als ik 't verdienen kon...’

‘Goèd, verdien het dan. Vader heeft veel hout te hakken. Kom me na schooltijd daarbij helpen!’ En weg was Bert.

Verbluft keek Joris hem na, maar al gauw riep hij verheugd:

‘Dat zal ik doen! Nú is 't *verdiend* geld! Gauw naar Vader en Moeder! Wat zullen zij opkijken!’

Den heelen morgen al had Bert bijzonder weinig aandacht bij z'n schoolwerk, en reeds was mees-

ters onsterfelijke rotting eenige malen straffend op Berts rug neergedaald, zonder evenwel bij hem de noodige attentie te voorschijn te brengen. Bert had een plan in 't hoofd, geen plan voor de een of andere guitenstreek, maar een mooi plan, waarover niemand zich te beklagen zou hebben. En toen om twaalf uur de school uit was, nam hij stil Bram terzijde, zoodat de andere jongens niets konden hooren, en zei:

‘Zeg Bram, je weet nog wel, wat er vanmorgen met Joris Kats gebeurd is, nietwaar? Nu heb ik een aardig plannetje bedacht, waarbij jij me moet helpen.’

‘Vertel op!’ zei Bram.

‘Morgen is het Sinterklaas,’ hernam Bert, ‘en nu wou ik zoo graag de arme stumpers eens blij maken, door ze wat te geven. Maar alléén kan ik het niet gedaan krijgen. Mijn spaarpot is verbazend mager en m'n ouders zijn ook lang niet rijk. Nu zullen wij bij onze familie en kennissen gaan vragen, of ze niet wat voor 't arme gezin van baas Kats willen geven, en zodoende zullen we wel aardig wat bij elkaar krijgen. Is dat gelukt, dan verkleed ik me als Sinterklaas, en jij zult de knecht zijn. Samen sjouwen we alles in een mand naar Joris toe, en hebben er nog een aardigheid van ge-

maakt ook. Wat denk jij ervan?’

Bram had met klimmende belangstelling het plan van zijn vriendje aangehoord, en hij vond het zóó mooi, dat hij luid uitriep:

‘Dat 's een leuk plannetje, Bert! Ik doe méé hoor!’

Toen Bert thuiskwam, vertelde hij dadelijk alles aan zijn ouders, en die waren er zéér mee ingenomen.

‘Al zijn we zelf niet rijk,’ zei Vader, ‘toch zal er nog wel iets te missen zijn. Zoek met je Moeder alle kisten en kasten maar eens na, en misschien vind ik hier of daar nog een oud kwartje, dat er meteen wel bij kan.’

Het zoeken van Moeder en Bert leverde een aardig stapeltje op! Wat wollen ondergoed, een das, twee broeken en nog heel wat afgedragen kleedingstukken, die echter nog bèst gebruikt konden worden.

Ook Bram zat niet stil. Hij vroeg aan zijn Moeder drie turven en een schep kolen. En toen vroeg hij aan de burens hetzelfde. Binnen een half uur had Bram dertig turven en wel meer dan een mud steenkolen opgehaald. Overal zei hij: ‘Voor héél arme mensen, buurvrouw, toe, doe er nog maar een turfje bij!’ Samen gingen Bert en Bram hun

plan vertellen aan den bakker, den kruidenier en ook aan sommige boeren, die heel dicht bij 't dorp woonden.

Maar dat hun oproep zoo'n geweldigen oogst van liefdegaven zou opleveren, als ze dien avond zagen, dat hadden ze nooit verwacht! De vloer van Haks schoenwinkel was overdekt met mandjes, kistjes, pakken en dozen! Je kon er niet passeeren! Daar waren aardappelen, brooden, erwten en boonen, spek, rijst, boter, brandstoffen, worst... ja, veel te veel om op te noemen. En een oud weeuwte, dat een kleinen speelgoedwinkel in het dorp hield, had er voor de kinderen wat aardige snuisterijen bijgedaan. Het was een verbazende voorraad! Bert en Bram waren in de wolken over het gelukken van hun onderneming, maar Bert zette een bedenkelijk gezicht toen hij nadacht, op welke manier hij dien reuzenstapel naar Joris' woning zou vervoerd krijgen. Vader hielp hem al gauw uit den brand.

‘Je vraagt beleefd aan den wagenmaker hierover, Bert, of die je niet een wagentje wil afstaan.’

Bert deed het en de wagenmaker stond een handwagen gratis af.

Vier jongens, de beste vrienden van Bert zouden

den wagen naar het huisje rijden.

‘Komaan,’ zei Bert tot Bram. ‘Morgenavond zeven uur gaan we erheen. Zorg dat je om zes uur bij me bent, want we moeten er allebei in de puntjes uitzien!’

Volgens de afspraak was Bram precies zes uur bij zijn makker. Berts moeder had de kledingstukken voor St. Nicolaas en zijn knecht klaargelegd, terwijl ook vader een handje zou helpen. Bert had een roode rok van moeder onder de armen vastgemaakt, een wit overhemd van Vader daarover gedaan en een wijde roode mantel aangetrokken.

‘Mooi,’ zei vader. ‘Nu maak ik je van uitgelopen touw een prachtige snorrebaard.’

Vader ging aan 't werk en na weinige minuten was Bert onherkenbaar als Sint Nicolaas. Van bordpapier had hij een mooien myter gemaakt, terwijl een bamboestok met een verguld papieren krul hem als staf diende.

‘Nu jouw beurt, Bram!’ zei Moeder.

‘We zullen Bram zoo toetakelen,’ zei Vader, ‘dat zijn eigen moeder hem voor een nikker aanziet.’

Vader nam op een bordje wat roet uit den

schoorsteen en begon daar Brams gezicht mee in te smeren.

Binnen vijf minuten was Bram zwarter dan een kachel en toen hij zichzelf in den spiegel bekeek, schrikte hij bijna van zijn zwarte gezicht.

‘Precies een Congo-neger, hahaha!’ lachte Bert.

‘En nu je handen,’ zei vader. Smeer ze vooral bovenop maar flink in.’

Moeder hielp Bram het veelkleurige pakje aandoen, de roode muts met een witte veer werd hem goed over de blonde haren gedrukt, zoodat die niet te zien waren en aan de voeten deed zij hem witte schoentjes. Nu was Bram precies een negerjongen!

‘Boe - boé!’ bromde Bram en Sinterklaas schrikte daar zoo geweldig van, dat hij haast voor zijn knecht aan den haal ging.

Nu kwamen ook de vier jongens, die den wagen zouden rijden naar de woning van Joris Kats. Bert en Bram waren gereed, en Vader ging nu de jongens helpen opladen. Dat was een héél werk, en de wagen was maar juist groot genoeg, om alles te bergen. Maar het ging toch.

‘Komaan, jongens, het wordt tijd!’ zei Vader. ‘Heb je nu alles bij elkaar?’

‘Alles is present, Vader,’ riep Bert, en met

zware basstem liet hij erop volgen:

‘Zwarte Pieter, neem uw roede en volg uw meester!’

‘Ik kom al, Jan Klaassen!’ lachte Bram.

‘Hoé zegt gij daar!’ riep de Sint vertoornd.

‘Ik kom al, Sinterklaas!’ verbeterde Bram, vrezend voor den toorn van zijn meester.

‘O, ik meende een anderen naam te hooren,’ zei St. Nicolaas deftig, en toen inééns, heelemaal niet deftig: ‘Vooruit jongens, rij op met je karretje, anders zal ik je met mijn bisschopsstaf op je rug timmeren, dat je in 't midden van de volgende week terecht komt!’

De jongens lachten luid om den grappigen Sint, maar ze waren toch wel een beetje bang, dat hij misschien de daad bij 't woord zou voegen, en daarom zetten zij zich aan het werk en reden met de volbeladen wagen heen.

‘Goede reis, Sinterklaas!’ riepen Vader en Moeder toen de stoet vertrok.

En de goede St. Nicolaas wuifde vriendelijk met de hand, en sprak deftig:

‘Wees mij gegroet, beste vrienden. Ik keer spoedig in uwe vriendelijke woning terug.’

Schaterlachend gingen Vader en Moeder weer naar binnen.

Links aan den straatweg naar Rotterdam, even buiten het dorp, lag de woning van Joris' ouders. Het was maar een heel gewoon arbeidershuisje, met voor en achter een tuintje. Het werd van den weg gescheiden door een breede sloot, waarover een bruggetje toegang tot de woning gaf. 's Zomers, als boomen en bloemen het vroolijk sierden, kon het huisje er wel aardig uitzien, maar nu stak het somber en ongezellig uit tusschen de grauwe eenzaamheid van den buitenweg.

Het had bijna den heelen dag gesneeuwd, en tegen den avond was een gure wind opgestoken, die joelend en gierend door de schoorsteen fliet. In de groote woonkamer, slecht verlicht door een bijna leeggebrande petroleumlamp, zat Joris met zijn Vader en Moeder aan tafel. De beklagenswaardige menschen waren door hun felle armoede tot het uiterste gebracht. Het geld, dat Joris dien morgen had meegebracht, hadden de stumperds moeten gebruiken, om den huisbaas te betalen, die al meer dan drie woken huur moest hebben. Het was lang niet voldoende, maar de eigenaar kende geen medelijden en had de bewoners bedreigd, dat hij ze op straat zou zetten. Uit angst hiervoor, had Moeder den onbarmhartigen kerel het geld gegeven... maar nu bleef er ook niets over voor de

hongerige magen. Het allerergste was dit nog voor de kleintjes, Doortje en Frans, die pas twee en vier jaar telden. Die hadden nu al twee dagen niets dan een paar kommen geitenmelk gehad, terwijl de Ouders en Joris zich met wat droog brood hadden vergenoegd.

Nu was er niets meer.

‘Wees maar niet zoo bedroefd, Moeder,’ zei Joris, terwijl hij haar tranen van de wangen wegstreekte, ‘ik zal morgen heusch wel wat voor u verdienen, ik zal den molenaar vragen, of ik hem mag helpen, en ik kan ook wel boodschappen doen voor de winkels.’

Moeder glimlachte door haar tranen heen, en streelde haar lieven jongen.

Vader staarde hoofdschuddend naar buiten; hij had al zoo lang naar eenig werk gezocht, toèn was hij ziek geworden. In een ouden leuningstoel, gesteund door een kussen, moest hij het aanzien, hoe de honger in zijn woning meer en meer veld won.

‘Moetie...’ riep een kinderstemmetje uit de donkere bedstede, ‘Moetie... komt Sinterklaas nou?’

‘Ja zus,’ zei Joris toegevend, ‘als je zoet gaat slapen.’

‘Arme schatjes,’ zei Moeder. ‘Sinterklaas zal ze wel vergeten.’

Toen was 't even stil in het vertrek.

Op het bruggetje dreunden voetstappen, kort daarop werd er op de deur geklopt.

‘Er komt volk,’ zei vader, ‘wie zou dat kunnen zijn?’

Joris was al bij de deur. Maar van schrik rolde hij onderste boven, toen daar plots St. Nicolaas voor hem stond.

‘Goeien avond allemaal,’ bromde de Sint. ‘Gij hoeft niet voor mij te knielen, jongeling. Zeg mij of ik terecht ben bij de familie Kats.’

‘Jawel, meneer Sinterklaas, jawel,’ zei Joris, die nog niet van den schrik bekomen was.

‘O,... moeties! Sinterklaas! Sinterklaas!’ riepen de kleintjes van uit hun bed, en ze kropen gauw onder de dekens weg.

‘Dus ik ben terecht,’ sprak St. Nicolaas. ‘Dan wenschte ik wel een oogenblikje bij u door te brengen, baas Kats! Zwarte Pieter, kom hier, gij apenkind! Zorg er eens voor dat we een sterke kop koffie met véél suiker en melk te drinken krijgen, en leg er ook wat eetbaars bij! Vlug wat, of ik zal mijn staf een chineesche polka op je zwarten rug laten dansen.’

Zwarte Pieter verdween en keerde dadelijk weer terug met een flinken zak gemalen koffie, één met suiker en twee flesschen melk, die hij tot groote verbazing van Joris en zijn ouders op tafel neerzette.

‘Mooi!’ bromde de Sint. ‘Kom weer hier, negerkop! Haal brandstof en maak in drie tellen de kachel aan!’

Bisschop Bert hield zich kranig, al vergat hij zijn geestelijke waardigheid nog al eens, maar de zwarte Bram had moeite, om niet van lachen uit te proesten.

In korten tijd had de verbaasde vrouw de koffie gezet, Bram de kachel aangemaakt, zoodat het nu in de kamer recht gezellig werd.

Zwarte Pieter snelde weer heen, om de verdere bevelen van zijn meester te voldoen. De arme menschen zagen het zonderlinge gedoe der verkleede jongens sprakeloos aan, niet begrijpende wie hun dat allemaal deed toekomen.

Langzamerhand werd de tafel beladen met brood, boter, kaas en worst.

Nu kon Vader het niet langer uithouden.

‘Jongens!’ zei hij, ‘ik ben jullie heel dankbaar, maar...’

‘Hoè zegt gij daar?’ riep de Sint boos, ‘durft

gij ons *jongens* noemen? Ik, Sint Nicolaas, bisschop van Spanje, ben *ik* een jongen?’

‘Pas op Vader,’ zei Joris, ‘u zoudt Sinterklaas boos maken.’

‘Kom hier, zwarte snoeshaan!’ gebod de bisschop, ‘en zie eens wat er voor de kinderen is.’

Doortje en Frans waren uit hun bed geklauterd en zaten nu op den grond alles af te zien. Maar toen Zwarte Piet het speelgoed binnenbracht, raakten hunne mondjes los. Doortje liefkoosde een aardig popje en Frans sjouwde met een bouwdoos naar een hoekje van de kamer.

‘Ziezoo,’ sprak St. Nicolaas. ‘Nu wou ik u nog vragen, baas Kats, of ge zoudt willen zorgen, dat de wagen morgen ochtend weer bij den wagenmaker wordt terugbezorgd.’

‘Wagen?’ vroeg baas Kats verwonderd. ‘Welke wagen?’

‘Wel, u hebt toch vandaag een volgeladen wagen ontvangen, en u wilt de kar toch niet houden?’

‘Ik weet werkelijk *niets* van een wagen,’ zei Vader. ‘We hebben volstrekt niets daarvan gehoord.’

Joris snelde naar buiten.

Voor de deur van het huisje zag hij den beladen handwagen staan. Toen rende hij weer de kamer

in. ‘Vader!’ riep hij. ‘Vader heusch! Er staat een wagen, vól, vólgeladen met pakken en zakken.’

‘Kroeskop, kom hier!’ gebood de Sint. ‘Beveel uw knechten om alles in de kamer te brengen!’

Vier jongens sjouwden nu de mandjes en zakken naar binnen: aardappelen, turven, kolen, kleeren, boonen, erwten... er kwam bijna geen eind aan.

De arme lieden weenden van blijdschap, en toen ze St. Nicolaas en zijn knecht wilden bedanken, zei de bisschop deftig:

‘Baas Rats, we wenschen u verder een plezierigen avond. Wij moeten nu verder op reis. Kom, zwart apengebroid, volg uwen meester!’

Moeder wilde ze tegenhouden om hen te bedanken, maar de jongens waren al gauw in de duisternis verdwenen.

‘O Vader!’ riep Joris, ‘ik heb ze wel herkend, het zijn Bert en Bram!’

Hoe blij waren de arme mensen! Nu waren ze voorloopig voor gebrek en kommer gevrijwaard! Gelukkig betterde baas Kats al spoedig, en van den burgemeester kreeg hij een flinke bestelling, namelijk het bouwen van eenige nieuwe korenschuren, zoodat ook zijn werkeloosheid ten einde was!

Bert en Bram waren gauw naar huis gegaan en vertelden het avontuur aan hunne ouders. En die ouders waren gelukkig met het bezit van zulke kwajongens!

Elfde hoofdstuk.

Bert en Bram gaan de wereld in.

Met Nieuwjaar waren Bert en Bram van school gegaan. Hoe prettig de twee vrienden het ook vonden, dat de plak van meester Landreus hen niet meer bereiken kon, tóch namen ze met een verdrietig gezicht afscheid van hun schooljaren. Nu was het plezierig leventje uit, nu kwam een tijd van ernstig werken en zouden ze moeten beslissen, wat ze wilden worden. Dit was voor Bert en Bram geen moeilijke vraag, en toch ook in zeker opzicht wél. Het verlangen naar avonturen, reizen, de wensch om eenmaal mannen van beteekenis te worden, had de jongens doen besluiten te gaan varen. Maar niet als matroos wilden zij hun heele leven op den oceaan rondzwalken, neen, hun dierbaarste

wensch was, eenmaal gezagvoerder van een grooten zeevaarder te worden, stormen en golven te trotseeren, en ten spijt van duizenden gevaren het schip in veilige haven te brengen. Kapitein-ter-zee! Dát was het groote levensdoel, dat nog wel o zoo ver van hen afstond, maar dat ze toch niet onbereikbaar achtten. Maar als ze er met hun ouders over spraken, dan lachten die hen uit, en zeiden, dat ze daarvoor nooit toestemming zouden krijgen! En voorloopig bleek alles tevergeefs, wat de jongens ook probeerden, om hun ouders gunstig te stemmen voor hun toekomstplannen. Vooral Vader Hak bleef doof voor Berts vragen en smeeken om naar zee te mogen gaan, en onverbiddelijk was de jongen aan de schoenmakerstafel gezet. Maar als baas Hak gedacht had, dat Bert op die manier een goed schoenmaker zou worden dan had hij misgerekend! Ja, de schoenlapperij ging Bert zoo slecht af, dat hij eens de hak van een damesbottine onder een kaplaars had gezet: in de schoenen van den veldwachter had hij kleine spijkertjes door de zolen geslagen, zoodat de veldwachter het van pijn uitschreeuwde! Zóó weinig had Bert het hoofd bij de zaken, dat hij de pantoffeltjes van de burgemeestersvrouw bij boer Driesens bezorgde en de baggerlaarzen van een polderwerker bij den

dominee bracht. Dan weer had hij den stoel in Vaders winkeltje zoo dik met pek ingesmeerd, dat de bezoekers, die daarop gezeten hadden, met stoel en al den winkel verlieten, tot groote verbazing van baas Hak. Ondanks al die ondeugende guitenstreken had Bert een treurig leven. De mooiste zomerdagen verkniesde hij in de kleine, benauwde werkplaats, en juist, als zijn verlangen naar de blauwe zee het sterkst was, moest hij voor de klanten laarzen poetsen of knopen aanzetten. Van alle dagen der week was de Zondag nog het prettigst. Dan behoefde er niet gewerkt te worden, dan ging hij met Bram naar de Rotterdamsche havens, luisterde er naar de verhalen der matrozen of mocht soms onder geleide van een der zeelui het prachtige schip bekijken! Voor geen goud ter wereld hadden Bert en Bram hunnen Zondag wíden missen.

Want met Bram ging het al even verdrietig op de overige dagen der week.

Ook zijn vader had den zoon voor de zaak willen opleiden, en zoo scheen het vak van boter- en kaashandelaar voor Bram een levensdoel te worden. Maar och heden, dat was heelemaal niet naar den zin van Bram, en dikwijls slaakte hij de komische verzuchting: ‘ach, ik wou dat ik op een mast in den grooten oceaan ronddreef, in plaats van

met potjes boter te moeten sjouwen!’ En het werk, dat zijn vader hem te doen gaf, mislukte al even vaak, als de karweitjes, die baas Hak Bert opdroeg.

Want toen Bram op zekeren dag twaalf eieren in een netje naar een klant moest brengen, kreeg hij onderweg ruzie met een vroegeren schoolkameraad, en toen het op vechten uitliep, sloeg Bram zijn tegenpartij zóó geweldig met het eiernet op het hoofd, dat alle eieren verpletterd werden en de jongen een gezicht had, alsof hij veertien dagen in de gele verf had gezeten! Bram had zelf de schade moeten vergoeden uit zijn spaarpot, maar de les had niet veel geholpen. Want Brammetje blééf al even onhandig in het boter-, kaas- en eierenvak, verkocht margarine voor natuurboter, kist-eieren voor versche en deed voortdurend zoo onnoozel, alsof hij niet één uur van den dag zijn gedachten bij het werk had. En wanneer hij bij toeval Bert ontmoette, dan klaagden de jongens elkander hun nood en zwoeren, dat zij nooit iets anders zouden worden als zeeman. De eerste in wiens leven verandering kwam, was Bert. Het begon baas Hak ten laatste zoo te vervelen, dat hij met Bukhof, den schilder, had afgesproken, Bert als verversjongen in de leer te doen. Of Bert werkelijk plezier in dat

vak zou hebben, daar vroeg Vader Hak niet naar, de jongen moest een vak leeren, en daarmee uit! En zoo gebeurde het, dat Bert na eenige dagen, gekleed in een veel te lange ververskiel, in de schilderswerkplaats stond te kijken als een kat in een vreemd pakhuis. Maar hij had zich van te voren al voorgenomen, dat hij hier niet langer dan één dag zou blijven, want hij was volstrekt niet van plan om verver te worden. Niet alleen, dat hij niet den minsten aanleg voor schilder bezat, maar hij had er in het geheel geen lust in, en daarom had hij besloten zich zoo spoedig mogelijk te laten weggagen.

‘Bert,’ zei Bukhof, de schildersbaas, loop eens gauw naar den bode op Rotterdam en vraag hem, of hij vanavond nog het vermiljoen^{*)} meebrengt, ik heb het hoog noodig.’

‘Goed baas!’ antwoordde Bert en snelde naar den bode, die juist gereed stond, met zijn karretje naar de stad te gaan.

‘Bode!’ riep Bert hem toe, ‘de baas laat vragen, of je vanavond nog een miljoen meebrengt, de baas heeft het hoog noodig!’

‘Een miljoen?!’ riep de bode verbaasd, ‘ben je razend, jongen? Ik wou, dat ik er de helft van

*) Vermiljoen is een hoogroode kleurstof.

had! Is dat soms een ui van je baas? Zeg dan maar, dat-ie rijp voor Meerenberg is!’
En de bode reed met zijn karretje stadswaarts.

‘Wel,’ vroeg de baas aan Bert, ‘wat zei de bode?’

‘U bent rijp voor Meerenberg baas!’ zei Bert onnoozel.

‘Wat is dat voor gekheid?’ riep de schilder geërgerd, ‘wat heb je hem dan gezegd?’

‘Ik heb gevraagd, of hij vanavond nog een millioen meebrengt, baas. Dat hebt u immers gezegd, baas? En toen zei-die, dat ik u dat maar moest zeggen, baas!’

‘Och, jij met je baas - baas! Een millioen! Kan jij niet eens een boodschap goed overbrengen? *Vermiljoen* heb ik gezegd! Nu kan ik misschien nog twee dagen op de verf wachten. Enfin, het is gebeurd. Let voortaan wat beter op, jongen! Ik moet nu even naar den burgemeester. Ruim jij ondertusschen den boel wat op en daarna mag je die groote kist zwart lakken. Over een uur ben ik terug.’

Bukhof verdween en Bert ging aan 't werk. Het opruimen was gauw gedaan en nu begon hij de groote kist te lakken. In een half uurtje was hij er mee klaar en toen bedacht hij, wat hij nu wel met

de rest van de zwarte lak zou doen. Daar viel zijn oog op den kalen, witten achtermuur, waarin slechts een klein venster was.

‘Ik kon dien muur wel eens mooi beschilderen,’ zei Bert in zich zelven, en dadelijk volvoerde hij het plan. Hij zette een ladder tegen den kalkmuur en verfde er met zijn zwart lak een meer dan levensgroot geraamte op, met een ijzingwekkende uitdrukking op het nare doodshoofd. Juist was hij ermee gereed en stond zijn meesterstuk te bewonderen, toen Bukhof weer de werkplaats binnenkwam. Maar de man schrikte zoo geweldig van het reusachtige spookgeraamte, dat hij onderste-boven rolde en wel zes volle verfpotten omsmeet, waarvan de inhoud hem over gezicht en handen vloeide. Dat verfbad kalmeerde zijn ontsteltenis. Maar razend van woede stooft hij op Bert af, schudde hem krachtig heen en weer en schreeuwde heesch van boosheid:

‘Is dat jouw werk, aap van een jongen? Marsch!! de deur uit, en je komt er nooit weer in. Jij jaagt een mensch de stuipen op het lijf! Vooruit, en zeg maar aan je vader, dat baas Bukhof je weggejaagd heeft!’

In drie tellen was Bert op straat. Hoofdschuddend ging hij huiswaars.

‘Ik had het wel gedacht,’ mompelde hij, ‘voor verver ben ik ook niet in de wieg gelegd.’

Zijn vader ontving hem lang niet malsch! En dienzelfden avond nog besloten zijn ouders, meester Landreus eens te raadplegen.

Meester Landreus was gekomen, had brommerig 't verhaal van Vader aangehoord, dat Bert geen fatsoenlijk ambacht wou leeren.

‘En nou zanikt de jongen aldoor om naar zee te gaan, meester. Zeg u nou eens, is dat een vak voor een ordentelijken jongen? En vrind Bram is geen haartje beter.’

‘Och,’ begon de schoolmeester, en hij haalde wrevelig de schouders op, ‘wat zal ik me ermee bemoeien? Alleen omdat de kwajongen m'n kind gered heeft, wil ik je van raad dienen, baas Hak. Maar ik verzeker je, als er van die jongens wat terecht komt, mogen ze mij...’

‘Nou ja, meester, overbekend,’ zei Vader brommerig.

‘M'n kop afhakken,’ vervolgde meester, die door het in-de- rede vallen heftig werd. Maar ik zal je mijn raad niet onthouden.’

‘En wàt raadt u ons dan, meester?’ vroeg Moeder ongeduldig.

‘Geef den jongen zijn zin... laat 'm naar zee gaan... dan ben je met God en met eere van zoo'n lastpost af.’

‘Foei meester!’ riep Moeder verontwaardigd uit, ‘het is ons volstrekt niet te doen om onzen Bert kwijt te raken...’

‘Onzin... larie,’ bromde de schoolmeester, ‘probeer van alles met den jongen, paalen voor de zwijnen is het! Als 't mijn jongen was, ging hij naar zee, absoluut!’

Meester bleef mopperen en volhouden, dat de ouders moesten toegeven, er was immers niets van de jongens te verwachten?

Het einde van de geschiedenis was, dat Bert voorloopig toestemming kreeg om hij de koopvaardij dienst te nemen en dat men er verder met den burgemeester, die uitstekend met de zeevaart op de hoogte was, over zou spreken. Toen Bert eenmaal zijn zin gekregen had, gaven Brams ouders hun zoon ook maar de zoo gewenschte toestemming en nu waren er geen gelukkiger jongens op de wereld dan Bert en Bram! De burgemeester vroeg hun, of zij ter koopvaardij wenschten te varen als kajuitsjongen en later als matroos, dan wel of zij opgeleid wilden worden voor stuurman. Bert en Bram deelden den burgervader toen mede, wat zij zich als

levensdoel gesteld hadden, en de vroolijke moed der jongens deed den burgemeester zoo'n genoegen, dat hij beloofde zijn best voor hen te zullen doen om ze op de Kweekschool voor de Zeevaart geplaatst te krijgen. Wel waren hiervoor nog al geldelijke bezwaren, maar ook die zou hij voor hen trachten te overwinnen.

Burgemeesters pogingen werden met gunstigen uitslag bekroond, en twee maanden later vertrokken de twee dorpskwajongens naar Amsterdam als leerling voor de kweekschool.

Bert en Bram waren den goeden burgemeester heel dankbaar voor zijne hulp en medewerking, tòch begrepen ze héél goed, dat het nu verder van henzélf afhing, of ze hun doel zouden bereiken. Het kostte hun dan ook heel wat moeite en strijd om zoo plotseling te moeten wennen aan strenge reglementen, aan het meer érnstig leeren en aan al het nieuwe, dat ze vroeger nooit gekend hadden. 't Prettigst vonden ze de oefeningen in den mast met de raas, touwen en zeilen. Maar de lesuren, waarbij ze zich verbazend moesten inspannen, vonden zij minder aangenaam, echter was dit alleen den eersten tijd zoo, en beseften zij al spoedig,

dat men met mast-klimmen en zeilen-reven nog lang geen stuurman wordt. Het gebeurde dan ook wel eens, dat een van hen een moedeloze bui had, wanneer de wiskundige sommen maar niet wilden uitkomen, of wanneer bij de aardrijkskunde de leeraar hem een standje had bezorgd. Maar dan troostte de ander weer met de bewering, dat alles toch doorgemaakt moest worden om zèlf eenmaal kapitein te worden. Zoo hielpen ze elkanders lasten dragen, waren altijd samen, overhoorden elkaars lessen en bleven de trouwste vrienden. Bert was vlugger in 't leeren dan Bram. Waar dit nu in zat, of Bram niet zoo vlug van begrip was of minder vlijtig, maar al spoedig raakte hij ten achter en kon bij het eerste overgangs-examen niet met de klasse mee. Maar hij hield vol! Hij verdubbelde zijn ijver, en al bleef hij gedurende den geheelen cursus bij Bert een klasse achter, men kon toch niet van hem zeggen, dat hij minder ijver aan den dag legde dan zijn boezemvriend. Bert deed het eerst examen als stuurman. Hij kwam er, dank zijn onvermoeid blokken, met glans door en werd spoedig daarop geplaatst in de kleine vaart. Later gelukte het ook aan Bram, hoewel met véél meer moeite, het diploma te behalen. Dat was een vreugde voor de vrienden! Stuurman!

De eerste stap op den weg, die naar den Kapiteins-rang voert!

De directeur van de Kweekschool bezorgde hun ieder een stuurmansplaats, en deze benoeming namen de vrienden niet alleen met groote blijdschap aan, maar tevens met het voornemen, om op den ingeslagen weg voort te gaan, achtereenvolgens voor twééden en eersten stuurman te leeren en dan met groot verlangen den dag tegemoet te zien, waarop het bevel over een schip hun zou worden opgedragen. Geregeld hielden Bert en Bram hun ouders met alles op de hoogte, en het behoef nauwelijks gezegd te worden, hoe trotsch die op hun flinke jongens waren! Ook schreef Bert in zijn laatste brieven, dat hij, na eenmaal zijn doel bereikt te hebben, wenschte te trouwen. Glimlachend hadden Vader en Moeder elkaar aangezien, en heel lang hadden ze het raadsel trachten op te lossen, wie de gelukkige bruid kon zijn. Aan Marie Landreus vroegen zij ook, of zij soms raden kon, aan wie Bert de voorkeur zou geven, en die vraag had Marie eerst hevig doen blozen, daarna had ze gezegd, dat ze het niet wist.

Meester Landreus had natuurlijk wel eens een en ander van zijn vroegere schoolbengels gehoord, maar de man was voortdurend in de mee-

‘Ik kon die muur wel eens mooi beschilderen,’ zei Bert.
(Blz. 139.)

ning, dat al die mededeelingen maar werden verzonnen, om hèm in 't ongelijk te brengen.

‘Maar Vader,’ zei Marie dan, ‘hoe kunt u zoo onbarmhartig zijn? Als er over Bert en Bram gesproken wordt, maakt u zich altijd boos. Ze zijn nu toch heusch geen kwajongens meer. En wie weet wordt Bert geen admiraal.’

‘Ken je begrijpen,’ bromde de schoolmeester. ‘Matroos, koloniaal... vérder brengen ze 't niet. Denk je, dat er van zùlke struikroovers nog wat goeds komt?’

‘Struikroovers... u maakt het werkelijk mooi,’ zei Marie, ‘toen Bert mij uit 't water haalde...’

‘Nou ja... dat is ook alles. Je zult zien, dat ze als nietsnutters in het dorp terugkomen. En nog zeg ik: als er van diè jongens wat terecht komt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken! Afgeloopt!’

Twaalfde hoofdstuk.

Dat had Meester Landreus niet gedacht.

Het was nu twee jaar geleden, sinds Bert en Bram per ‘Batavia’ naar Java vertrokken waren. Veel brieven hadden hun ouders in dien

tijd ontvangen, en dat maakte, dat ze het gemis van hun jongens niet zoo voortdurend gevoelden. Maar nu waren er bijna vier maanden verlopen, zonder dat Berts of Brams ouders eenig bericht kregen. Hunne ongerustheid steeg met den dag, en reeds begonnen de goede menschen aan den terugkeer van hunne zoons te wanhopen, toen op zekeren middag de postbode twee brieven uit Oost-Indië meebracht, één voor baas Hak en één voor Brams Vader.

Baas Hak trok haastig den brievenaarder het convert uit de handen, hetgeen de man volstrekt niet kwalijk nam. Integendeel bleef hij heel gemoedelijk wachten, tot hij ook iets van het nieuws vernemen zou!

Maar toen Vader Hak nog lang niet den heelen brief gelezen had, sprong hij van blijdschap wel een meter hoog, gaf den postbode van pure pret een slag op den schouder, zoodat de man kermende aan den haal ging en holde de schoenmakerij binnen, waar Moeder al aangelopen kwam.

‘Vrouw!’ jubelde Vader, ‘een brief van onzen jongen!!’ Hoera, hij is... Maar dat zeg ik niet. Laten we hem samen nog eens lezen moeder!’

Moeder zette haar bril op en las:

Tandjong-Priok, 14 Mei 189...
Allerbeste Vader en Moeder!

Gij zult u beiden wel zeer ongerust gemaakt hebben over het uitblijven van mijn brieven, die u geregeld iedere maand gewoon waart te ontvangen. De reden daarvan is, dat ik, nu juist vier maanden geleden, het minder aangename avontuur heb beleefd van op een onbewoond eiland te logeeren. Zooals ik u in mijn vorigen brief meldde, was ik door de Maatschappij voor één reis overgeplaatst op de 'Singapore,' die met stukgoed naar San Francisco bestemd was. In het begin was onze reis zeer voorspoedig, maar na een week werden we in den Grooten Oceaan overvallen door een allerhevigsten storm, die meer dan twee dagen aanhield, ons schip verbrijzelde en mij met onzen kapitein en drie man tusschen de rotsen van een totaal onbewoond eiland wierp. Daar wij al onze instrumenten verloren hadden, konden wij met geen mogelijkheid bepalen, op welke lengte en breedte wij ons bevonden.

Wat wij daar geleden hebben, is moeilijk te beschrijven. Na ongeveer 3 maanden kwam

toevallig een Engelsche Kotter in onze buurt, die ons opnam en naar Semarang bracht. Vandaar zijn we naar Batavia teruggekeerd. Kort daarop werd ik als eerste stuurman weer op de 'Batavia' geplaatst. We waren drie dagen in zee toen onze kapitein door een noodlottig toeval overboord sloeg en verdronk. Zonder omslag heb ik het bevel op mij genomen en nadat ik alles aan de reeders had gemeld, zonden ze mij in Marseille mijn aanstelling als kapitein na, zoodat ik thans als gezagvoerder van een der mooiste Oost-Indievaarders naar huis keer. Denkelyk kan ik in het begin van Augustus weer te B... zijn en ik hoop u dan allen in welstand bijeen te vinden. Ik heb u zóóveel te vertellen, dat ik er boeken mee zou kunnen vullen! Doe mijn hartelijke groeten aan Marie. En nu één verzoek, moeder. Houdt mijn bevordering zoo geheim mogelijk, want ik heb er mijn reden voor, dat dit voorloopig niet in het dorp bekend wordt.

Ontvangt de hartelijkste groeten van uwen

U liefhebbenden

Bert

Kapitein s.s. 'Batavia.'

P.S. Ook de hartelijke groeten van Bram. Hij is mijn eerste stuurman!

De dorpskwajongens komen weer!

‘Wel ouwetje! Wat zeg je daar nu van? Kapitein, jawel! onze jongen, onze eigen jongen gezag-voer-der! Hahaha!’

En van pret danste Vader Hak met Moeder door de schoenmakers-werkplaats, dat de ruiten er van rinkelden! En Vader had het groote nieuws wel dadelijk door het heele dorp widen uitbazunen, indien Bert niet strikte geheimhouding had verzocht. Moeder sprak eerst heel weinig, haar oogen waren vochtig en met stille bewondering herlas ze den brief, tot ze dien bijna uit het hoofd kende. Lena en de twee nu groot geworden broers ontvingen het bericht met groote blijdschap en beloofden tevens, aan niemand iets ervan te zeggen. Marie Landreus, die al een heele dame was geworden, was in de wolken van blijdschap. En ze vertelde Berts ouders, dat haar Vader nog altijd in de meening verkeerde, dat de vroegere dorpskwajongens het nooit verder gebracht hadden dan gewoon matroos, en nog immer volhield, dat ‘als er van die jongens wat terecht kwam, men hèm z'n hoofd mocht afhakken.’

Het was op den 4en Juli, dat de prachtige Oost-Indische mailboot 'Batavia' de haven van Rotterdam binnenstoomde. Het kolossale stoomschip was het grootste, dat de Maatschappij in de vaart had en was bekend om zijn groote snelheid.

Kapitein Albertus Hak verscheen op de commandobrug en zei tot den eersten stuurman:

'Zie eens aan, nu zijn we weer gearriveerd in de stad, waar we vroeger onze kwajongensstreken uithaalden. Denk je daar nog wel eens aan, stuurman?'

'Kapitein, ik denk er aan, als ik u zie!' antwoordde de stuurman lachend.

'Goeie ouwe tijd! Weet je, waar ik naar verlang, stuurman.'

'Neen, kapitein.'

'Ik verlang naar het oogenblik, dat we samen in ons mooi dorpje zullen zijn en de oudelui en alle kennissen weerzien. Dan kunnen we ook dat vervelende *kapitein* en *stuurman* achterwege laten. In B... zijn we weer de dorpskwajongens, stuurman! Begrepen?'

'In orde, kapitein!' zei Bram glimlachend.

De 'Batavia' werd aan de kade gemeerd, de passagiers verlieten het schip en het lossen nam een aanvang. Na alles verzekerd te hebben nam de

kapitein de noodige papieren mee en ging in gezelschap van zijn eersten stuurman naar het kantoor van de maatschappij. Aangezien de 'Batavia' averij aan een der stoomketels had bekommen en dus dringend reparatie nodig had, zou het wel een maand duren, eer de boot weer gereed was om zee te kiezen. Officieren en bemanning kregen dus een maand verlof, en Bert en Bram, nu zoo hoog in rang geklommen, besloten dien tijd zoo gezellig mogelijk door te brengen. Dienzelfden middag nog lieten zij zich per rijtuig naar B... brengen.

Toen de vigelante de eerste huizen van het dorp genaderd was, liet kapitein Bert den koetsier stoppen, stapte uit en betaalde den rit. Te voet gingen de twee trouwe vrienden het dorp in. Het spreekt vanzelf dat ieder eerst z'n eigen woning binnentrad.

'Hier ben ik, Vader!' zei Bert. Baas Hak zat aan zijn tafeltje, smees het van blijdschap met zijn knieën onderste-boven en snelde zijn zoon met uitgebreide armen tegemoet.

'Jongens,... dàg beste jongen! Dag mijn kapitein. Moeder, moeder dan! Hier is onze kapitein!'

Moeder kwam. Zij omhelsde haar knappen jongen lang en innig. Dadelijk snelde zij de deur uit,

en keerde spoedig met Marie Landreus terug.

‘Marie!’ riep Bert blij-verrast, en hij omhelsde Marie en zoende haar dat het klonk als een saluutschot.

Welk een vreugde heerschte er in de twee gezinnen! Bram was met evenvel hartelijkheid ontvangen als Bert. En toen de beide families zich in 't huis van Hak vereenigd hadden, stonden Bert en Bram op. Kapitein Hak vertelde, dat er nog één aan het gezelschap ontbrak. ‘En dien gaan wij halen,’ sprak hij. ‘We kunnen dan tegelijk een oude rekening met onzen nieuwen gast vereffenen.’

Het knorrig humeur van Berts ouden schoolmeester was er met de jaren niet op verbeterd. En alleen Marie wist de onaangename, brommerige buien van haren vader te doen verdwijnen door een lach of een vroolijk lied, maar tegenover de buitenwereld was en bleef meester Landreus dezelfde brombeer van vroeger.

‘Meester wordt oud,’ zeiden de dorpsbewoners en daarom namen zij 's mans onvriendelijkheid niet zoo heel zwaar op.

Nog altijd vervulde meester trouw zijn schoolplichten, nog altijd kwam hij precies na 't luiden

van de bel in school met pijp en rotting, gekleed in zijn ‘sjamberloek’ met het daarbij behorende kalotje. Overigens was meester heel weinig veranderd, alleen waren zijn gelaatstrekken wat ouder, zijn haren wat grijzer geworden.

Op 't oogenblik was meester Landreus bezig met het schillen van aardappelen voor den volgenden dag, terwijl Marie, zooals hij vermoedde, even een boodschap deed. Met het aardappelbakje tusschen de knieën geklemd, den zwaren bril op den neus, liet hij de grauwbroune knollen tusschen de vingers draaien, wipte er langzaam de pitjes uit, gooide ze in den emmer., ploemp!

Tingeling! deed de schel.

‘Hé, wie zou dat zijn?’ bromde meester.

Tingeling!!! Tingelingeling!!

‘Ja, ja, ik kom al, hou je gemak maar,’ mopperde hij, bedaard den bak neerzettend.

Tingelingeling!!! Ringringringring!!!

‘Groote genade, zou d'r brand wezen?’ dacht meester verschrikt en slofte de gang in naar de voordeur, die hij haastig opende.

Maar tot zijn groote verbazing zag de oude schoolmeester, dat er twee vreemde heeren aan de deur stonden, waarvan de een wel een admiraal geleek, en de ander minstens kapitein, zoo dacht hij.

‘Wà - wat 's dat?!’ riep hij uit. ‘Wat wenschen de Hoog Edel Geboren Heeren?’

‘Zeg eens, meester!’ sprak de gewaande admiraal op bevelenden toon, ‘moeten we nòg langer op de stoep staan?’

‘Maar zijn de Hoog Edele Heeren niet abuis?’ vroeg meester Landreus met een buiging.

‘Abuis?’ zei de ander ongeduldig, ‘bent u de schoolmeester, ja of neen?’

‘Jawel Uwe Edelheid, om U Edele te dienen, dat ben ik!’ was het beleefde antwoord.

‘Zoo! dan zouden we u wel eens even willen spreken!’

‘Maar Uwe WelEdele....’

‘Kom, mogen we haast binnenkomen?’ vroeg de zee-kapitein, in wie wij natuurlijk Bert reeds herkend hebben.

‘O zeker, zeker Edele Heeren! Als de Wel-Edele Heeren me dan maar wíden volgen in de voorkamer.’

En al buigend achteruitlopend, onderwijl het aardappelvuil van de handen aan zijn rug afvegend, bracht meester Landreus het voornamen bezoek in de ‘mooie’ kamer. Kapitein Bert sloot de deur zelf en stak den sleutel in zijn zak.

Dit maakte den meester zéér beangst: zouden ze

het misschien op zijn leven gemunt hebben? Bevend de armen op de tafel gesteund, keek hij de zeeofficieren onthutst aan, en vroeg eindelijk:

‘En waar kan ik de Hoog Edele Heeren mee van dienst zijn?’

‘Om te beginnen met een stoel!’ zei kapitein Bert.

‘Oh - pardon Uwe Edele - pardon! Gaat Uwe Edele alsjeblieft zitten.’

‘Ziezoo!’ sprak kapitein Bert op zwaren toon, ‘kijk ons nu maar eens goed aan, meester!’

De verbaasde meester deed het, maar hij begreep er niets van.

‘En vertel ons eens meester, of je ons nog kent!’ voegde stuurman Bram erbij.

‘Wà - wat?! Ik - ik Uwe Edelheid kennen? Neen, dat is onmogelijk!’

‘Tòch waar, meester. Kijk nog maar eens goèd!’

‘Neen, Uwe Edele, ik weet het waarlijk niet.’

‘Zoo, dan zal ik u een andere vraag doen, meester. Is er van ons wat terechtgekomen?’

‘Of er...? Wat meent UEd. toch... Ik begrijp u niet....’

‘Zeg alleen maar, of er van ons wat terechtgekomen is!’ sprak stuurman Bram.

‘Wel natuurlijk, Edele Heeren, welzeker! U is immers admiraal en ù bent toch kapitein?’

‘Nu, zoo erg is het niet!’ lachte Bert. ‘Ik ben kapitein en deze heer is mijn eerste stuurman. Er is dus wèl wat van ons terechtgekomen, nietwaar meester?’

‘Zeker, zeker, Uwe Edelheid!’ zei meester buigend.

‘Mooi! En jàren geleden hebt u van ons gezegd: als er van diè jongens wat terechtkomt, mogen ze mij m'n hoofd afhakken!’

Een lichtstraal schoot door 't duister brein van meester Landreus.

‘Goeie hemel!’ riep hij uit, zijn handen vol verbazing in de lucht slaande, ‘dus.... dus.... u.... b.... bent....’

‘Albertus Hak, kapitein bij de Oost-Indische Stoomvaart Maatschappij,’ zei Bert met fiere stem.

‘Abraham Glazer, eerste stuurman op de “Batavia!” sprak Bram op gelijken toon.

En - en - nu - komt - Uwe Edele....’

‘Uw hoofd afhakken!’ zei kapitein Bert dreigend en hij deed een greep naar zijn degen.

‘Ach - mijn WelEdel Hooggeboren Heeren, dat - m... meent UEd. toch niet?’
Sidderend

van angst kroop de oude schoolmeester in een hoek.

‘Wel wis en zeker! Een man, een man, een woord, een woord!’

‘Och Edele Heeren! Heb toch erbarmen! En als ik Uwe Edele leelijk behandeld heb, vraag ik de Hooggeboren Heeren daarvoor genadig vergeving,’ smeekte meester Landreus op huilerigen toon.

‘O zoo, meester!’ zei kapitein Bert lachend, ‘dat is een ander liedje dan voor zestien jaar, hè?’

‘Nogmaals, mijne Edele Heeren, ik vraag UEd. pardon.’

‘Nu enfin,’ sprak de kapitein, ‘we zullen uw hoofd op z'n plaats laten, maar laat me dan maar je hand afhakken, dat is toch niet zoo erg?’

‘Maar ik kan toch met ééne hand mijn werk niet doen, heb toch erbarmen, Edele Heeren.’

‘Ja, 't is waar,’ lachte kapitein Bert, ‘die hand heb je teveel noodig om de kinderen met den stok op den rug te timmeren. Ik zal het goed met u maken meester. Geef me dan maar de hand van uw dochter. Niet afgehakt, oh neen, de dochter zèlf er bij!’

‘Wat?!’ riep meester Landreus ten hoogste verbaasd. ‘Dus - u - wilt...?’

‘Met Marie trouwen, meester!’ zei Bert en hij reikte meester Landreus de hand.

‘Maar...’

‘Géén maren, meester! Ge hebt nu zelf gezegd, dat er wèl wat van mij terechtgekomen is, en als zoodanig hoop ik niet dat ge weigeren zult.’

Een oogenblik keek meester onthutst de beide flinke mannen aan, maar vooral den kranigen zee-kapitein. Toen stond hij op, stak Bert over de tafel de hand toe en zei:

‘Kapitein Hak, ge hebt mijn toestemming.’

Meesters angst was verdwenen, ja, hij moest nu zelf lachen om de grap, die zijn oud-leerlingen met hem hadden uitgehaald.

‘Dat is mijn laatste kwajongensstreek geweest, meester’ zei Bert. ‘En laat u 't huis nu maar een uurtje alleen en ga met ons mee. Het gezelschap wacht ons!’

Meester kleepte zich wat voor de visite en ging met z'n vroegere schoolplagen naar het huis van Hak, waar allen hem met een hoera! welkom heetten.

Het werd een recht gezellig feestavondje, tot zeer laat in den avond bleven de gasten bijeen. En

de oude schoolmeester, nog altijd vol bewondering van zijn bengels, zei tot vader Hak:

‘t Zijn tòch flinke kerels, Hak. Ze hebben woord gehouden!’

‘O zoo!’ lachte Berts Vader. ‘En u hebt je hoofd gehouden, meester!’

